A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2013. június 13.*

„Fellebbezés — Kartellek — A butadiéngumi és az emulziós polimerizációval előállított butadién-sztirol-gumi piaca — Árcélok rögzítése, az ügyfelek nem agresszív megállapodások útján történő elosztása és üzleti információk cseréje — Bizonyítás — A jogsértő magatartás betudhatósága — A bírság összege — A jogsértés súlya és időtartama — Súlyosító körülmény — Visszaesés”

A C-511/11. P. sz. ügyben,

a **Versalis SpA**, korábban Polimeri Europa SpA (székhelye: Brindisi [Olaszország], képviselik: M. Siragusa, F. Moretti és L. Nascimbene avvocati)

fellebbezőnek

az Európai Unió Bírósága alapokmányának 56. cikke alapján 2011. szeptember 26-án benyújtott fellebbezése tárgyában,

a másik fél az eljárásban:

az **Európai Bizottság** (képviselik: V. Di Bucci, L. Malferrari és G. Conte, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes az elsőfokú eljárásban

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: A. Tizzano tanácselnök, M. Berger (előadó), A. Borg Barthet, E. Levits és J.-J. Kasel bírák,

főtanácsnok: Y. Bot,

hivatalvezető: A. Impellizzeri tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2013. január 9-i tárgyalásra,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: olasz.

Ítéletet

1 Fellebbezésével a Versalis SpA, korábban Polimeri Europa SpA (a továbbiakban: Versalis) az Európai Unió Törvényszéke T-59/07. sz., Polimeri Europa kontra Bizottság ügyben 2011. július 13-án hozott ítéletének (EBHT 2011., II-4687. o., a továbbiakban: megtámadott ítélet) teljes egészében vagy részben történő hatályon kívül helyezését kéri, amelyben a Törvényszék részben elutasította az [EK] 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/F/38.638 – „butadiéngumi és emulziós polimerizációval előállított butadién-sztirol-gumi”-ügy) 2006. november 29-én hozott C(2006) 5700 végleges bizottsági határozat (a továbbiakban: vitatott határozat) őt érintő részében való megsemmisítése, illetve másodlagosan a vele szemben kiszabott bírság törlése vagy csökkentése iránti keresetét.

2 Az Európai Bizottság csatlakozó fellebbezést nyújtott be, amelyben kéri a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezését annyiban, amennyiben abban a Törvényszék a visszaesés mint súlyosító körülmény betudását illetően részben megsemmisítette a vitatott határozatot, és következésképpen csökkentette a fellebbezővel szemben kiszabott bírság összegét.

A jogvita előzményei és a vitatott határozat

3 A Bizottság 2005. június 7-én megindította az EK 81. cikk és az Európai Gazdasági Térségről szóló 1992. május 2-i megállapodás (HL 1994. L 1., 3. o.) 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárást a butadiéngumi (a továbbiakban: BR) és az emulziós polimerizációval előállított butadién-sztirol-gumi (a továbbiakban: ESBR) piacára vonatkozóan, amely szintetikus gumikat elsősorban a gumiabroncsgyártásban használják. A Bizottság az első kifogásközlést (a továbbiakban: első közlés) többek között a Versalisnak, az Eni SpA-nak, a fellebbező anyavállalatának, amely a fellebbező tőkéjében 100%-os részesedéssel rendelkezik, valamint az Eni-csoport egy másik társaságának, a Syndial SpA-nak (korábban: EniChem SpA, a továbbiakban: Syndial) címezte.

4 A Bizottság 2006. április 6-án egy második kifogásközlést (a továbbiakban: második közlés) fogadott el. A Bizottság, miután 2006. június 22-én meghallgatta a vállalkozásokat, úgy határozott, hogy többek között a Syndial vonatkozásában lezárja az eljárást.

5 A közigazgatási eljárás 2006. november 29-én a vitatott határozat meghozatalával végződött. E határozat 1. cikke szerint a Versalis, az Eni SpA és az említett határozat többi címzett vállalkozása, azaz a Bayer AG (a továbbiakban: Bayer), a The Dow Chemical Company, a Dow Deutschland Inc., a Dow Deutschland Anlagengesellschaft mbH és a Dow Europe GmbH (a továbbiakban együtt: Dow), a Shell Petroleum NV, a Shell Nederland BV és a Shell Nederland Chemie BV (a továbbiakban együtt: Shell), az Unipetrol a.s., a Kaučuk a.s. (a továbbiakban: Kaučuk) és a Trade-Stomil sp. z o.o. (a továbbiakban: Stomil) megsértette az EK 81. cikket és az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás 53. cikkét, mivel egységes és folyamatos megállapodásban vettek részt, amelynek keretében a BR és az ESBR ágazatában árcélok rögzítésében, ügyfelek nem agresszív megállapodások révén történő elosztásában, valamint az árakra, a versenytársakra és az ügyfelekre vonatkozó érzékeny információk cseréjében állapodtak meg, a Versalist illetően az 1996. május 20-tól 2002. november 28-ig tartó időszakban.

6 Ebben az időszakban a vitatott határozat (26) és az azt követő preambulumbekezdései szerint az Eni-csoport tevékenységét az érintett termékek tekintetében kezdetben az Eni SpA által közvetetten, az EniChem SpA leányvállalatán keresztül irányított EniChem Elastomeri Srl biztosította. Az EniChem Elastomeri Srl 1997. november 1-jén egyesült az EniChem SpA-val. Az EniChem SpA felett az Eni SpA 99,97%-os irányítást gyakorolt. Az EniChem SpA 2002. január 1-jén a stratégiai vegyipari tevékenységét, ideértve a BR-rel és az ESBR-rel kapcsolatos tevékenységet is, a Versalisra ruházta. Az Eni SpA 2002. október 21. óta a Versalis felett közvetlen és kizárólagos irányítást gyakorol.

7 Ami a vitatott határozatban kiszabott bírságot illeti, azt a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az ESZAK-Szerződés 65. cikkének (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről szóló iránymutatás (HL 1998. C 9., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 173. o.; a továbbiakban: iránymutatás) alapján számították ki.

8 Így a Bizottság először is az elkövetett jogsértést „különösen súlyosnak” tekintette, és a bírság kiszámításához megállapította a kiindulási összeget, különbséget téve az egyes érintett vállalkozások között a 2001-ben eszközölt BR- és ESBR-értékesítéseik alapján. Az EniChemet, azaz az Eni SpA tulajdonában lévő valamennyi társaságot illetően a vitatott határozat (468) preambulumbekezdése szerint a BR- és ESBR-értékesítések 2001-ben 164,902 millió eurót tettek ki. Ezen összegre figyelemmel az EniChem a BR- és ESBR-értékesítéseket tekintve az említett jogsértésben részt vevő első vállalkozás volt. Ennek alapján a Bizottság a Versalisszal szemben kiszabott bírság kiindulási összegét 55 millió euróban állapította meg.

9 Ezt követően a Bizottság elrettentés céljából az érintett vállalkozások által 2005-ben elért világszintű forgalom alapján lépcsőzetesen szorzótényezőket alkalmazott. Míg úgy vélte, hogy a Stomillal szemben, amelynek forgalma 38 millió eurót tett ki, és a Kaučukkal szemben, amelynek forgalma 2,718 milliárd eurót tett ki, semmilyen szorzótényezőt nem kell alkalmazni, a Bizottság a Bayerral szemben 1,5-ös, a Dowval szemben 1,75-ös, az Eni SpA-val és a Versalisszal szemben 2-es, a Shellel szemben pedig 3-as szorzótényezőt alkalmazott, amely társaságok forgalma 27,383 milliárd eurót, 37,221 milliárd eurót, 73,738 milliárd eurót, illetve 246,549 milliárd eurót tett ki.

10 Ezenkívül a Versalist és az Eni SpA-t illetően a bírság összegét megnövelték 65%-kal azzal az indokkal, hogy e társaságok hat év és hat hónapon keresztül vettek részt a jogsértésben.

11 Végül a Bizottság, mivel úgy vélte, hogy az „EniChem” már címzettje volt két olyan korábbi határozatnak, amely megállapította az uniós versenyjog megsértését, azaz az EGK-Szerződés 81. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban 1986. április 23-án hozott 86/398/EGK bizottsági határozatnak (IV/31.149 – „polipropilén”-ügy) (HL L 230., 1. o., a továbbiakban: polipropilén-határozat) és az EK-Szerződés 81. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban 1994. július 27-én hozott 94/599/EK bizottsági határozatnak (IV/31.865 – „PVC”-ügy) (HL L 239., 14. o., a továbbiakban: PVC II-határozat), a Versalis esetében megállapított alapösszeget visszaesés címén 50%-kal növelte.

12 Következésképpen a Bizottság a vitatott határozat 2. cikkének c) pontjában a Versalisszal és anyavállalatával, az Eni SpA-val szemben egyetemlegesen 272,25 millió euró bírságot állapított meg.

A Törvényszék előtti kereset és a megtámadott ítélet

13 A Törvényszék Hivatalához 2007. február 20-án benyújtott keresetlevelével a Versalis elsődlegesen a vitatott határozat megsemmisítése, másodlagosan pedig a vele szemben kiszabott bírság törlése vagy csökkentése iránti keresetet nyújtott be. Kereseti kérelmeinek alátámasztására lényegében tizenhat jogalapot hozott fel.

14 E jogalapok különösen a védelemhez való jog megsértésén (harmadik jogalap), a jogsértés neki való jogellenes betudásán (hetedik jogalap), valamint a kartell fennállására és abban való részvételére vonatkozó megalapozatlan megállapításokon (nyolcadik és kilencedik jogalap) alapultak. A vele szemben kiszabott bírság összegét illetően a fellebbező a jogsértés súlya értékelésének megalapozatlanságára (tizedik jogalap), az elrettentés céljából alkalmazott szorzótényező meghatározásának helytelenségére (tizenkettedik jogalap), valamint a bírság alapösszege visszaesés címén való növelésének igazolatlan jellegére hivatkozott (tizennegyedik jogalap).

15 A Törvényszék a megtámadott ítéletben különösen a következőket emelte ki.

16 A védelemhez való jog abból eredő állítólagos megsértését illetően, hogy eltérés van a második közlés és a vitatott határozat között, a Törvényszék a megtámadott ítélet 84. pontjában megállapította, hogy e jogalap azon az előfeltevésen alapul, hogy „a kifogásközlésekben a Bizottság megállapította az EniChem SpA (később Syndial) felelősségét az 1996. május 20. és 2002. január 1-je közötti időszak tekintetében, míg a [vitatott] határozatban a Bizottság csak a [Versalis] felelősségét állapította meg azon fent említett időszak tekintetében is, amelynek során az nem vett részt az érintett termékek gyártásában és értékesítésében”.

17 Márpedig a Törvényszék a megtámadott ítélet 85. pontjában kiemelte, hogy a második közlés megemlíti, hogy a Versalist „kell felelősnek tekinteni a jogsértésért az 1996. május 20. és 2002. [november 28.] közötti időszak tekintetében”, és „a [vitatott] határozathoz hasonlóan (a (365)–(373) preambulumbekezdés) a [Versalis] felelősségét” állapítja meg „a jogsértéssel érintett időszak egésze tekintetében”. Ezen ítélet 86. pontjában a Törvényszék megállapította, hogy e közlés ezenkívül kifejti, hogy „mivel az EniChem SpA a [Versalis] tőkéjének 100%-át ellenőrizte 2002. január 1-je és október 20. között, a Syndial egyetemleges felelősségét kell megállapítani a [Versalis] jogsértéséért ezen időszak tekintetében”. A Törvényszék szerint ebből az következett, „hogy a második […]közlés csak korlátozott időszak tekintetében állapítja meg Syndial mint a [Versalis] 2002. január 1-je és október 20. közötti anyavállalata felelősségét, nem pedig a jogsértés teljes időtartama tekintetében”. A Törvényszék az említett ítélet 87. pontjában ebből arra következtetett, hogy a Versalis előfeltevése téves.

18 A jogsértés fellebbezőnek való betudását illetően a Törvényszék kiemelte, hogy amikor két jogalany egyetlen gazdasági egységet alkot, az, hogy a jogsértést elkövető társaság továbbra is létezik, önmagában nem zárja ki, hogy azt a jogalanyt szankcionálják, amelyre a gazdasági tevékenységeket átruházták. A Törvényszék szerint erről van szó különösen akkor, ha e jogalanyok ugyanazon személy irányítása alá tartoztak, és lényegében ugyanazokat a kereskedelmi irányelveket alkalmazták.

19 A Törvényszék a megtámadott ítélet 126. pontjában megállapította, hogy a jelen ügyben „bizonyos, hogy a jogsértő cselekmények elkövetésekor az EniChem SpA és a [Versalis] közvetlenül vagy közvetve ugyanazon társaság, mégpedig az Eni [SpA] kizárólagos tulajdonában volt”. E körülmények között a Törvényszék szerint „nem sérti a személyes felelősség elvét az, ha a jogsértésért, amelyet először az EniChem SpA követett el, majd a [Versalis] folytatott, teljes egészében az utóbbit bírságolják”. Ezenkívül a Törvényszék az említett ítélet 129. pontjában úgy vélte, hogy „egy jogi értelemben továbbra is létező, azonban gazdasági tevékenységet már nem végző vállalkozással szemben kiszabott bírságok esetében fennáll a veszélye annak, hogy e bírságoknak nem lesz elrettentő hatásuk”, és hogy „a vállalkozások kibújhatnak a szankciók alól azon egyszerű ténynél fogva, hogy a személyazonosságuk módosult a szerkezetátalakításokat, átruházásokat vagy más jogi vagy szervezeti változásokat követően”.

20 A kartell fennállására vonatkozó megállapítás megalapozatlanságára alapított jogalapot illetően a Törvényszék a megtámadott ítélet 168. pontjában először is megállapította, hogy a Versalis által a vitatott határozat „Kartelltalálkozókról” című 4.3. szakaszával szemben felhozott érv, „amelynek lényeges jogi és ténybeli elemei kizárólag a keresetlevél A 23–A 25. mellékletében nyernek kifejtést, nem felel meg [az Európai Unió] Bíróság[a] alapokmány[ának] 21. cikkében, valamint [a Törvényszék] eljárási szabályzat[a] 44. cikke 1. §-ának c) pontjában megfogalmazott követelményeknek”. A Törvényszék következésképpen megállapította, hogy az említett érv elfogadhatatlan.

21 Ezenkívül a Bayer és a Dow által a közigazgatási eljárás során tett egyes nyilatkozatok és az e társaságok alkalmazottai által tett más nyilatkozatok között fennálló állítólagos ellentmondásokat illetően a Törvényszék a megtámadott ítélet 180. és 198. pontjában megállapította különösen, hogy „[a] vállalkozás nevében adott válaszok […] nagyobb súlyúak, mint a vállalkozás munkavállalójától származók, bármi is legyen az utóbbi személyes tapasztalata vagy véleménye”.

22 A szóban forgó jogsértés „különösen súlyosnak” minősítését illetően a Törvényszék ezen ítélet 222. pontjában emlékeztetett arra, hogy a vitatott határozat árcélokra, a piac felosztására és érzékeny üzleti adatok cseréjére vonatkozó megállapodásokat kötését szankcionálja, és hogy e magatartások jellegüknél fogva különösen súlyos jogsértéseknek minősülnek. Hozzátette, hogy a Bizottság e határozatban rámutatott arra, hogy „nem […] mérhető a kartell tényleges hatása”, amely az Európai Gazdasági Térség (EGT) egész területére kiterjedt, azonban „a szóban forgó megállapodásokat az érintett vállalkozások végrehajtották, és ennélfogva azok hatást gyakoroltak a piacra”. Az említett ítélet 228. pontjában a Törvényszék elutasította a Versalis e hatások hiányára alapított érveit. A piac méretét illetően, amely csupán a Bizottság által figyelembe vehető tényezők egyikét jelenti, a Törvényszék ugyanezen ítélet 229. pontjában megállapította, hogy „semmi nem támasztja alá, hogy a Bizottság hibát követett el a [vitatott] határozatban, amikor az érintett piacot »legalább« 550 millió euró értékűre becsülte 2001-ben[, és hogy] e számadat [esetleges] téves alulbecslése sérelmes lett volna a [Versalis] számára”.

23 Az elrettentést célzó szorzótényező jogellenes alkalmazására alapított jogalapot illetően a Törvényszék a megtámadott ítélet 250. pontjában megállapította, hogy azon tényezők, amelyek lehetővé tették, hogy a Bizottság az Eni SpA-t és a Versalist illetően megállapítsa a szorzótényezőt, a vitatott határozatból egyértelműen kitűnnek, és hogy a vitatott határozatból nem tűnik ki, hogy a Bizottság figyelembe vett volna más tényezőt, mint az érintett vállalkozások teljes forgalmát és relatív méretét. A Törvényszék az említett ítélet 251. pontjában kiemelte, hogy a 2005. évi világméretű forgalom a Bayer esetében 27,383 milliárd eurót, a Dow esetében pedig 37,221 milliárd eurót (vagyis a Bayernél 35,93%-kal többet) tett ki, továbbá az EniChem esetében 73,738 milliárd eurót (vagyis a Bayernél 169,28%-kal, míg a Dow-nál 98,11%-kal többet) tett ki.

24 E körülmények között azon tény, hogy a Versalis szorzótényezőjét 14,28%-kal növelték a Dow-éhoz képest (2-szeres az 1,75-szöröshöz képest), amely maga is 16,66%-kal növelt volt a Bayeréhez képest (1,75-szörös a 1,5-szeressel szemben), a Törvényszék szerint nem minősülhetett az egyenlő bánásmód elve megsértésének. Épp ellenkezőleg, a Törvényszék a megtámadott ítélet 251. pontjában megállapította, hogy a Bizottság ezen az alapon még magasabb szorzótényezőt is alkalmazhatott volna. Ugyanezen pontban emlékeztetett továbbá arra, hogy a Bizottság, mivel a bírság összegének megállapítása során nem köteles pontos matematikai képletet használni, nem követett el nyilvánvaló mérlegelési hibát, amikor figyelembe vette az érintett vállalkozások gazdasági ereje közötti különbséget az általa alkalmazott szorzótényezők kiválasztása során.

25 A bírság visszaesés címén való növelését illetően a Törvényszék a megtámadott ítélet 296., 298. és 299. pontjában kiemelte, hogy a vitatott határozat hivatkozik a polipropilén-határozatra és a PVC II-határozatra, és azon tényre, hogy az „EniChem” volt e határozatok címzettje. A Törvényszék szerint a Bizottság lényegében úgy gondolta, hogy az EUMSZ 101. cikk értelmében vett ugyanazon vállalkozás követett el ismét jogsértő magatartást. Márpedig ezzel összefüggésben a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a Bizottság „a [vitatott] határozat (487) preambulumbekezdésében általánosan hivatkozik az »EniChemre«, amely fogalmat a [vitatott] határozat (36) preambulumbekezdése úgy határozza meg, hogy az »az Eni SpA tulajdonában lévő valamennyi társaság«”. Az említett fogalom a Törvényszék szerint „pontatlan, legalábbis ami azokat a jogi személyeket illeti, amelyek a polipropilén- és a PVC II-határozatban szereplő gazdasági egységet alkották”. A Törvényszék hozzátette, hogy „a polipropilén-határozatban szereplő társaság, tudniillik az Anic [SpA], nem szerepel a [vitatott határozat (26)–(35) preambulumbekezdésében] említett jogi személyek között[, amely preambulumbekezdések] alapvetően arra irányul[nak], hogy leírj[ák] az Eni [SpA] tulajdonában lévő társaságok fejlődését azon jogsértés alatt, amely a polipropilén- és a PVC II-határozat elfogadása után következett be”.

26 A megtámadott ítélet 300. pontjában a Törvényszék kiemelte, hogy a Bizottság „a [vitatott] határozat 262. lábjegyzetében hivatkozik a polipropilén- és a PVC II-határozatra, utalva arra, hogy az »Eni« szerepelt az említett határozatokban”, „a [vitatott] határozatban” az „Eni” kifejezést azonban „nem definiálták”, mivel a Bizottság olyankor, amikor az Eni SpA társaságra „mint a többi társaság anyavállalatára” utal, „az »Eni SpA« kifejezést használja”. Márpedig a megtámadott ítélet

301. pontjában a Törvényszék megállapította, hogy „még ha feltételezhető is, hogy […] az »Eni« kifejezés alkalmazásával a Bizottság azokra a társaságokra céloz, amelyek abban az EK 81. cikk szerinti »vállalkozásban« vesznek részt, amelyet az Eni által ellenőrzött jogi személyek alkotnak, meg kell állapítani, hogy a Bizottság ezzel kapcsolatban egyetlen részletes és pontos bizonyítékot sem szolgáltatott a [vitatott] határozatban". A Törvényszék szerint „[a] Bizottság a [hozzá] benyújtott beadványaiban pusztán azt hangsúlyozza, hogy az Eni »teljes körűen« ellenőrizte a polipropilén- és a PVC II-határozatban szereplő társaságokat". A Törvényszék hozzátette, hogy „[m]árpedig ez az állítás, azon túlmenően, hogy azt semmilyen bizonyíték nem támasztja alá, nem is szerepel a [vitatott] határozatban".

27 A megtámadott ítélet 302. pontjában a Törvényszék úgy vélte, hogy „a jelen ügyben […] az érintett társaságok szerkezeti és irányítási rendszerének fejlődése igen összetett", és hogy „a polipropilén-határozatot az Anic [SpA]-nak címezték, anélkül hogy az említett határozatban az Eni [SpA] neve említésre került volna". „A PVC II-határozatban [a Törvényszék szerint] a Bizottság a (8) preambulumbekezdésben megemlít[ette], hogy az Anic [SpA] »jelenleg« az EniChem SpA, a (43) preambulumbekezdésben pedig minden további pontosítás nélkül kimondja, hogy ez a fejlődés »különböző átszervezések« eredménye". A Törvényszék kiemelte, hogy [r]áadásul e határozatban sem jelenik meg az Eni [SpA] neve", és hogy „[e]bben az összefüggésben a Bizottságnak kell különösen pontosnak lennie, és neki kell szolgáltatnia azokat a részletes bizonyítékokat, amelyek szükségesek annak megállapításához, hogy a [vitatott] határozatban, valamint a polipropilén- és a PVC II-határozatban szereplő társaságok egyazon »vállalkozást« képeztek", amit a Bizottság nem tett meg.

28 Következésképpen a Törvényszék helyt adott a bírság alapösszege visszaesés címén való növelésének igazolatlan jellegére alapított jogalapnak, megsemmisítette a vitatott határozat 2. cikkének c) pontját annyiban, amennyiben az a fellebbezővel szemben kiszabott bírság összegét 272,25 millió euróban állapította meg, és ezen összeget 181,5 millió euróban állapította meg. A keresetet ezt meghaladó részében elutasította, és elrendelte, hogy mindegyik fél maga viseli saját költségeit.

A felek kérelmei

29 A Versalis azt kéri, hogy a Bíróság:

– a megtámadott ítéletet egészben vagy részben helyezze hatályon kívül annyiban, amennyiben abban a Törvényszék elutasította a T-59/07. sz. ügyben benyújtott keresetét, és következésképpen

– a vitatott határozatot egészben vagy részben semmisítse meg;

– és/vagy törölje vagy legalábbis csökkentse az említett határozatban vele szemben kiszabott bírságot;

– másodlagosan a megtámadott ítéletet egészben vagy részben helyezze hatályon kívül annyiban, amennyiben abban a Törvényszék elutasította a T-59/07. sz. ügyben benyújtott keresetét, és az ügyet utalja vissza a Törvényszék elé, hogy ez utóbbi a Bíróság által adott útmutatások fényében az ügyben érdemben határozzon;

– a Bizottságot kötelezze mind a jelen eljárás, mind pedig a T-59/07. sz. ügyre vonatkozó eljárás költségeinek viselésére, és

– a Bizottság csatlakozó fellebbezését utasítsa el, valamint a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

30 A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság:

– a fellebbezést utasítsa el;

– a megtámadott ítéletet helyezze hatályon kívül annyiban, amennyiben abban a Törvényszék a visszaesés mint súlyosító körülmény betudását illetően részben megsemmisítette a vitatott határozatot, és következésképpen csökkentette a bírság összegét, és

– a fellebbezőt kötelezze a költségek viselésére.

A fellebbezésről

31 Kérelmeinek alátámasztása érdekében a Versalis hat, a megtámadott ítélet megváltoztatására és a vitatott határozat megsemmisítésére irányuló jogalapra hivatkozik.

32 Az első jogalap azon alapul, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, és tévesen értelmezte a második közlést, mivel kizárta a védelemhez való jog abból eredő megsértésének fennállást, hogy e közlés és a vitatott határozat között eltérés van. A második jogalap a szóban forgó jogsértés Versalisnak való betudásával kapcsolatban elkövetett téves jogalkalmazáson, valamint azon alapul, hogy a megtámadott ítélet e tekintetben nem tartalmaz megfelelő indokolást. A harmadik jogalap lényegében az uniós jog megsértésén, a bizonyítékok elferdítésén, valamint azon alapul, hogy a Törvényszék nem gyakorolt teljes körű bírósági felülvizsgálatot. A negyedik jogalap a bírságok téves kiszámításán és a jogsértés igazolatlanul való különösen súlyosnak minősítésén, az indokolási kötelezettség megsértésén, valamint a bírósági felülvizsgálat hiányos elvégzésén alapul. Az ötödik jogalap lényegében mérlegelési hibán és elégtelen indokoláson alapul a szorzótényező téves meghatározását és az egyenlő bánásmód elvének a Bizottság általi megsértését illetően. A hatodik jogalap azon alapul, hogy a Törvényszék megsértette és tévesen alkalmazta az uniós jogot, és a megtámadott ítélettel megsértette az indokolási kötelezettséget, amikor a keresetlevél néhány mellékletét elfogadhatatlannak nyilvánította.

A téves jogalkalmazásra és a második közlés nyilvánvalóan téves értelmezésére alapított, első jogalapról, mivel a Törvényszék megállapította a védelemhez való jog abból eredő megsértésének hiányát, hogy e közlés és a vitatott határozat között eltérés van

A felek érvei

33 A Versalis úgy érvel, hogy a Bizottság a második közlésben és már az első közlésben is megállapította, hogy a Versalis az EniChem SpA-val (jelenleg: Syndial) egyetemlegesen felel a jogsértés szinte egész időtartamát illetően, noha a Versalis csak 2002. január 1-jétől kezdve tevékenykedett a BR és az ESBR ágazatában. A vitatott határozatban a Bizottság ezzel ellentétben teljesen kizárta a Syndialnak való közvetlen betudhatóságot, és a Versalist tette felelőssé a jogsértés egészéért. A Törvényszék az ezen eltérésre alapított jogalapot elutasította, kiemelve, hogy a második közlés csak korlátozott időszak tekintetében állapította meg a Syndial felelősségét, és hogy ebből az következően a Versalis előfeltevése téves. Márpedig a Bizottság a második közlés 415. és 416. pontjában megállapította, hogy a Syndial 1996. május 20-tól 2002. október 20-ig személyesen részt vett a jogsértésben.

34 A Versalis szerint, mivel előfeltevése valójában helyes, a Törvényszéknek el kellett volna fogadnia a védelemhez való jog megsértésére alapított jogalapot. A Versalisnak ugyanis nem volt lehetősége arra, hogy a felelősségnek a vitatott határozatban említett betudhatóságára válaszoljon. Meg kell ugyanis különböztetni a valamely más társasággal való egyetemleges felelősségre vonást attól, ha megállapítják a kizárólagos felelősségét vagy egyetlen társasággal való együttes felelősségét, mivel azon táraságoknak, amelyekkel szemben egyetemlegesen megfizetendő bírságot szabnak ki, főszabály szerint egyenlő

arányban kell hozzájárulniuk a bírság megfizetéséhez. Ezenkívül a Bizottság előtt a fellebbező arra figyelemmel választotta meg védekezési stratégiáját, hogy a második közlés a Syndial egyetemleges felelősségét kívánta megállapítani szinte az egész jogsértésért. A Versalis ennélfogva úgy döntött, hogy védekezése során azon eseményekre összpontosít, amelyek azon a 2002. január 1-jétől november 28-ig tartó időszakban következtek be, amelyben a szóban forgó tevékenységet saját maga irányította.

35 A Bizottság ezzel szemben lényegében úgy érvel, hogy a második közlés 416. pontjában világosan hivatkozott a Versalis szóban forgó jogsértésért való egyéni felelősségére az 1996. május 20. és 2002. november 28. közötti időszakot illetően, valamint a Syndialéra az 1996. május 20-tól 2002. október 20-ig tartó időszakot illetően. E közlés 353. pontjában megállapította továbbá, hogy megállapítható a Syndialnak a Versalis által elkövetett jogsértésért való egyetemleges felelőssége a 2002. január 1-je és október 20. közötti időszakot illetően. Az említett közlés tehát egyéni felelősséget rótt a fellebbező terhére a kartell egész időtartamát illetően.

36 A Bizottság szerint kevéssé hihető, hogy a Versalis kizárólag azon tény alapján döntött úgy, hogy nem védekezik megfelelően, mivel a szankció egy részét, amely a 2002. január 1-jétől október 20-ig tartó időszakért való felelősségnek felel meg, egy másik, ugyanezen csoporthoz tartozó társasággal egyetemlegesen viselhette. A Versalis és a Syndial úgy döntött, hogy védekezésüket összehangolják különböző időszakokra összpontosítva, a fennmaradó időszakokat illetően azonban mindketten kifejezetten egymás beadványára utaltak. A Versalis nem próbálta meg bizonyítani, hogy az eljárás más eredményre vezethetett volna, ha a második közlés kizárta volna a Syndial felelősségét.

A Bíróság álláspontja

37 A Törvényszéknek a megtámadott ítélet 84–87. pontjában foglalt megállapításait illetően, amelyek szerint egyrészről a második közlés a Syndial mint a Versalis anyavállalata felelősségét csak korlátozott időszak tekintetében állapítja meg 2002. január 1-je és október 20. között, és nem a jogsértés egész időtartama tekintetében, másrészről pedig, hogy a Versalis által a Törvényszék előtt felhozott, arra alapított jogalap, hogy eltérés van e közlés és a vitatott határozat között, így téves előfeltevésen alapul, meg kell állapítani, hogy e megállapítások valóban pontatlanok.

38 Amint ugyanis a Versalis a fellebbezésben helyesen kiemelte, a második közlés a 416. pontjában megállapítja, hogy a Syndial a szóban forgó jogsértést elkövető, az Eni SpA, a Versalis és a Syndial által alkotott vállalkozás részét képezte 1996. május 20. és 2002. október 20. között, nem pedig csak 2002. január 1-je és 2002. október 20. között. A Törvényszék tehát a Versalis által felhozott, egyrészről a második közlés, másrészről pedig a vitatott határozat – amely határozatot e közléssel ellentétben nem címezték a Syndialnak – közötti eltérésre alapított jogalapot nem utasíthatta volna el kizárólag azon megfontolás alapján, hogy e jogalap „téves” előfeltevésen alapul.

39 Meg kell állapítani azonban, hogy a Törvényszék nem követett el hibát annak megállapításakor, hogy a vitatott határozat ezzel összefüggésben nem tartalmaz olyan hibát, amely a Versalis védelemhez való jogának megsértését eredményezte volna.

40 Amint ugyanis éppen e 416. pontból kitűnik, a Bizottság megállapította, hogy az Eni SpA, a Versalis és a Syndial az 1996. május 20-tól 2002. október 20-ig tartó időszakban mindenképpen, azaz a jogsértés szinte teljes időtartama alatt az EUMSZ 101. cikk értelmében egyetlen vállalkozást alkotott. Következésképpen a Versalis nem kételkedhetett abban, hogy az így leírt vállalkozás valamennyi versenyellenes magatartását, ennélfogva a Syndial valamennyi versenyellenes magatartását is neki fogják betudni. Ha a Versalis ennek ellenére úgy döntött, hogy az 1996. május 20. és 2002. január 1-je közötti állítólagos versenyellenes magatartásokkal kapcsolatban nem foglal állást, és hogy e tekintetben a Syndial által előadott védekezésre bízza magát, e döntés e vállalkozás választása volt, amely nem

minősülhet a védelemhez való jog megsértésének. Egyébiránt és a teljesség kedvéért megjegyzendő, hogy nem tűnik ki, hogy a feladatok ezen, a Bizottság által felhozott kifogások megválaszolása érdekében való megosztása a Versalis számára hátrányos lett volna.

41 Azon tény, hogy a második közlés 353. pontjában a Bizottság kiemelte, hogy ezenkívül a 2002. január 1-je és október 20. közötti időszakot illetően meg kell állapítani a Versalis és a Syndial jogsértésért való egyetemleges felelősségét, nem kérdőjelezheti meg e következtetést. Az említett 353. pont ugyanis csak azt hangsúlyozza – amint e közlés 354–356. pontjából egyértelműen kitűnik –, hogy még ezen időszakban is, amikor az Eni SpA csak közvetetten irányította a Versalist, megszakítatlan gazdasági folyamatosság állt fenn az Eni SpA, a Versalis és a Syndial által alkotott, az EUMSZ 101. cikk értelmében vett vállalkozást illetően.

42 Egyébiránt, noha a Versalis úgy érvel, hogy azon eset, ha a jogsértésért csak másik két társasággal való egyetemleges felelősségét állapítják meg, egyértelműen eltér attól az esettől, ha egyetlen másik társasággal való egyetemleges felelősségét állapítják meg, egyáltalán nem bizonyítja, hogy a vitatott határozat hogyan vezethetett volna más eredményre, ha a Bizottság előtti közigazgatási eljárás során a Versalis tudta volna, hogy a vitatott határozatot nem a Syndialnak, hanem csak az Eni SpA-nak és neki címezik.

43 Ebből következik, hogy a fellebbezés első jogalapjának alátámasztására előadott, a védelemhez való jog abból eredő megsértésére alapított érvek, hogy a második közlés és a vitatott határozat között eltérés van, mivel ez utóbbit végül nem címezték a Syndialnak, jogi és ténybeli alapot nélkülöznek, és ezen okból, amely a Törvényszék által hivatkozott ok helyébe lép, a jogalapot el kell utasítani.

A szóban forgó jogsértés Versalisnak való betudásával kapcsolatban elkövetett téves jogalkalmazására, valamint a fellebbező által e tekintetben hivatkozott érvek elutasításának elégtelen indokolására alapított, második jogalapról

A felek érvei

44 A Versalis szerint a Törvényszék megsértette a személyes felelősség alapelvét, mivel elutasította az 1996. május 20-tól 2002. január 1-jéig tartó időszakban bekövetkezett eseményekből eredő felelősség téves betudására alapított jogalapot. A Versalis szerint ugyanis a Bizottságnak ezen időszakot illetően két külön felelősséget kellett volna megállapítania, a Syndialét és az övét.

45 A Versalis e tekintetben úgy érvel, hogy a Bíróság csak kivételesen, és olyan konkrét feltételekkel tette lehetővé a személyes felelősség elvétől való eltérést, amelyek a jelen ügyben nem teljesülnek. A Syndial ugyanis jogilag vagy gazdaságilag nem szűnt meg létezni, a BR-rel és az ESBR-rel kapcsolatos tevékenységet nem azért ruházták át, hogy megkerüljék a verseny védelmére vonatkozó szabályokat, továbbá a Versalis, valamint a Syndial nem ugyanattól a hatóságtól függött. A fellebbező nem tett spontán nyilatkozatot sem a Syndial által tanúsított magatartásért való felelősség vállalása érdekében.

46 Ezenkívül a Versalis szerint egyáltalán nem áll fenn az elrettentő hatás hiányának veszélye abban az esetben, ha a felelősséget nem neki, hanem a Syndialnak tudnák be, mivel e társaság még folytat gazdasági tevékenységet, és a szankció összegét képes megfizetni. Márpedig az elrettentő hatás csorbulásának veszélye az ítélkezési gyakorlat szerint olyan alapvető tényezőt jelent, amely lehetővé teszi a személyes felelősség elvétől való eltérést. E tekintetben a Versalis különösen a C-352/09. P. sz., ThyssenKrupp Nirosta kontra Bizottság ügyben 2011. március 29-én hozott ítélet (EBHT 2011., I-2359. o.) 144. pontjára hivatkozik.

47 Mindenesetre a Törvényszék elmulasztotta megvizsgálni a Versalist és a Syndialt összekötő gazdasági és szervezeti kapcsolatok intenzitását, és annak megállapítására szorítkozott, hogy e két társaság „közvetlenül vagy közvetve [az Eni SpA] kizárólagos tulajdonában volt". A Törvényszék tehát tévesen alkalmazta a jogot. Nem indokolta meg megfelelően az előtte e tekintetben hivatkozott érvek elutasítását sem.

48 A Bizottság ezzel szemben úgy érvel, hogy a Bíróság az átvevő társaság felelősségének esetét nem korlátozta azon helyzetekre, amikor az átruházó társaság teljesen megszüntette gazdasági tevékenységét. Az ítélkezési gyakorlat szerint kizárólag az ugyanazon cégcsoport részét képező két társaság közötti „szerkezeti kapcsolat" fennállása a meghatározó, és ezen elv nem korlátozódik azon helyzetekre, amikor az érintett vállalkozások ugyanazon hatóságtól függnek.

49 A Bizottság úgy véli, nem releváns a Versalis által hivatkozott azon érv, miszerint – mivel a Syndial létező és működő társaság – nem áll fenn az elrettentő hatás hiányának veszélye abban az esetben, ha a felelősséget nem a fellebbezőnek, hanem a Syndialnak tudnák be, mivel az ítélkezési gyakorlat nem korlátozza az átvevő vállalkozás szankcionálásának lehetőségét kizárólag arra az esetre, ha az átruházó társaság jogilag vagy gazdaságilag megszűnt létezni.

50 Ami a Versalist és a Syndialt összekötő gazdasági és szervezeti kapcsolatokat illeti, a Bíróság a C-204/00. P., C-205/00. P., C-211/00. P., C-213/00. P., C-217/00. P. és C-219/00. P. sz., Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. január 7-én hozott ítéletében (EBHT 2004., I-123. o.) megállapította, hogy fennállnak az átvevő társasággal szembeni szankció kiszabását igazoló szerkezeti kapcsolatok pusztán azon tény miatt, hogy a kartellben részt vevő vállalkozás egy olyan más társaságra ruházta át a szóban forgó tevékenységeit, amelyet 50%-ban irányított. Egyértelmű tehát, hogy a jelen ügyben, mivel az átvevőt 100%-ban irányították, gazdasági folytonosság állt fenn. A megtámadott ítélet e tekintetben megfelelő indokolást tartalmaz.

A Bíróság álláspontja

51 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az uniós versenyjog a vállalkozási tevékenységekre vonatkozik, és a vállalkozás fogalma minden gazdasági tevékenységet folytató jogalanyra kiterjed, függetlenül azok jogállásától és finanszírozási módjától. Ha egy ilyen jogalany sérti meg a versenyszabályokat, a személyes felelősség elve szerint neki kell felelnie ezért a jogsértésért (lásd ebben az értelemben különösen a C-280/06. sz., ETI és társai ügyben 2007. december 11-én hozott ítélet [EBHT 2007., I-10893. o.] 38. és 39. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

52 A Bíróság már kimondta, hogy ha két jogalany egyazon gazdasági egységet alkot, az a tény, hogy a jogsértést elkövető jogalany továbbra is létezik, önmagában nem képezi akadályát annak, hogy azon jogalanyt szankcionálják, amelyre átruházta a gazdasági tevékenységeit. A szankció ilyen alkalmazása különösen abban az esetben fogadható el, ha ezen jogalanyok ugyanazon személy irányítása alá tartoznak, és figyelembe véve az őket gazdasági és szervezeti téren összekötő szoros kapcsolatokat, lényegében ugyanazokat a kereskedelmi irányelveket alkalmazták (lásd a fent hivatkozott ETI és társai ügyben hozott ítélet 48. és 49. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

53 A jelen ügyben a Bizottság, amint a vitatott határozat (368) és (369) preambulumbekezdéséből kitűnik, megállapította, hogy az Eni SpA, a Versalis és a Syndial a szóban forgó jogsértés időtartama alatt egyetlen vállalkozást alkotott. Ezenkívül, mivel az Eni SpA mindezen időtartam alatt közvetlenül vagy közvetve nem csupán a Versalis, hanem a Syndial tőkéjében is kizárólagos vagy szinte kizárólagos részesedéssel rendelkezett, amit a Versalis nem vitat, a Bizottság az állandó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően azon vélelemre támaszkodhatott, miszerint az Eni SpA ténylegesen meghatározó befolyást gyakorolt leányvállalataira (lásd ebben az értelemben a C-289/11. P. sz., Legris Industries kontra Bizottság ügyben 2012. május 3-án hozott ítélet 46–48. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). E vélelmet a jelen ügyben nem döntötték meg.

54 E körülményekre tekintettel meg kell állapítani, hogy a Bizottság jogosan állapíthatta meg a Versalis felelősségét a Syndial által elkövetett valamennyi jogsértő magatartásért, annak ellenére, hogy a Syndial még mindig létezik.

55 E megállapítást nem kérdőjelezheti meg azon tény, hogy a Bíróság a fent hivatkozott ThyssenKrupp Nirosta kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben megállapította, hogy a jelen ítélet 52. pontjában hivatkozott eset áll fenn abban a helyzetben is, amikor a jogsértést elkövető jogalany jogilag vagy gazdaságilag megszűnt létezni, mivel fennáll a veszélye annak, hogy nem bír elrettentő hatással egy olyan vállalkozással szemben kiszabott szankció, amely már nem folytat gazdasági tevékenységet (lásd a fent hivatkozott ThyssenKrupp Nirosta kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 144. pontját), mivel ezen ítéletből éppen nem következik az, hogy a jogsértés azon jogalanynak való betudása, amely nem a jogsértés elkövetője, kizárólag azon esetekre korlátozódna, amikor a jogsértést elkövető társasággal szembeni szankció alkalmazása nem töltené be elrettentési célját.

56 A fent hivatkozott ETI és társai ügyben hozott ítéletben ugyanis, amelyre a Bíróság a fent hivatkozott ThyssenKrupp Nirosta kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 144. pontjában kifejezetten utalt, a Bíróság megállapította, hogy a Bizottság jogosan tudhatta be az érintett jogsértést azon társaságnak, amely nem volt a jogsértő magatartások szerzője, egy olyan helyzetben, amikor a jogsértést elkövető jogalany továbbra is létezett gazdasági szereplőként más piacokon (lásd a fent hivatkozott ETI és társai ügyben hozott ítélet 45. pontját). A Bíróság ezen értékelést arra a tényre alapította, hogy az érintett társaságok a jogsértő magatartásuk idején ugyanazon közjogi szervezet tulajdonában voltak (a fent hivatkozott ETI és társai ügyben hozott ítélet 50. pontja).

57 Meg kell továbbá állapítani, hogy a fent hivatkozott ETI és társai ügyben hozott ítélet hatálya – a Versalis állításával ellentétben – nem korlátozódik azon esetekre, amikor az érintett jogalanyokat hatóság irányítja. Ezen ítélet 44. pontjában ugyanis a Bíróság kifejtette, hogy nem releváns az a körülmény, hogy a tevékenységátruházásról nem magánszemélyek döntöttek, hanem a jogalkotó, privatizációs célból. A Bíróság tehát úgy vélte, hogy fennállhatott volna esetleges kétely a jogsértés azon jogalanynak való betudhatóságát illetően, amely adott esetben legfeljebb valamely hatóság által gyakorolt közös irányításra jogosult, amely kételyeket a Bíróság eloszlatta. Az ilyen betudhatósággal kapcsolatban semmilyen kétely nem állhat fenn viszont abban az esetben, ha ezen irányítást – amint a jelen ügyben is – magánjogi társaság gyakorolja.

58 E körülményekre tekintettel a Törvényszék tehát nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor megállapította, hogy a Bizottság érvényesen tudhatta be a Versalisnak a szóban forgó összes versenyellenes magatartást.

59 Az indokolási kötelezettség állítólagos megsértését illetően a Törvényszék a megtámadott ítélet 120–131. pontjában részletesen kifejtette, mely okokból ítélte megalapozatlannak az első fokon ebben az értelemben felhozott jogalapot. Ezen ítélet indokolása tehát semmilyen kételynek nem enged teret azon megfontolásokat illetően, amelyekre a Törvényszék e kérdésben a határozatát alapította, következésképpen lehetővé teszi, hogy a Bíróság elvégezze a felülvizsgálatot. Ebből következik, hogy a megtámadott ítélet e tekintetben egyáltalán nem sérti az indokolási kötelezettséget.

60 Mivel a fellebbezés második jogalapjának alátámasztására felhozott érvek egyike sem volt elfogadható, e jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

Az uniós jog megsértésére, e jog téves alkalmazására, a bizonyítékok elferdítésére, valamint a teljes körű bírósági felülvizsgálat Törvényszék általi elvégzésének hiányára alapított, harmadik jogalapról

A felek érvei

61 A Versalis szerint a Törvényszék tévesen utasította el a Bayer által, jogtanácsosa, K. közvetítésével tett három nyilatkozat közötti állítólagos ellentmondásokra alapított érveket, valamint az általa a Dow egyik alkalmazottja, N. által tett nyilatkozatot illetően előadott érveket. A Törvényszék e tekintetben a megtámadott ítélet 180. és 198. pontjában azon elvre támaszkodott, miszerint a Bizottság kérdéseire valamely vállalkozás nevében adott válaszok hitelesebbek, mint az e vállalkozás valamely alkalmazottja által adott válasz.

62 Ezen érvek azonban mindegyik esetben az érintett vállalkozások nevében adott nyilatkozatok közötti ellentmondásokra vonatkoztak. Amint különösen a közigazgatási eljárásban tett szóbeli nyilatkozatok átiratairól kitűnik, N., aki a szóban forgó jogsértés közvetlen tanúja, és aki a tényeket igen eltérően írta le attól, ahogyan azokat a Bizottság a vitatott határozatban rekonstruálta, a nyilatkozatait nem a saját nevében, hanem a Dow nevében tette. A Törvényszék tehát hibát követett el, amikor a maguktól az érintett vállalkozásoktól származó nyilatkozatok „elsőbbségének elvét” alkalmazta az e vállalkozások alkalmazottai által tett nyilatkozatokkal szemben, következésképpen az említett kartell fennállására vonatkozó értékelések során figyelembe veendő körülmények közül figyelmen kívül hagyott a Versalis által előterjesztett mentő bizonyítékokat.

63 A Versalis úgy véli, hogy újra kell vizsgálni az említett érveket annak felülvizsgálata érdekében, hogy a versenytársak közötti, a vitatott határozatban hivatkozott kapcsolatok ténylegesen az árak rögzítésére és a piac felosztására irányuló kartellnek minősültek-e, vagy csak az uniós versenyszabályozás olyan eseti megsértéseiről volt szó, amely legfeljebb érzékeny üzleti információk cseréjében állt. A Versalis megjegyzi, hogy már megcáfoltak bizonyos, az engedékenységet kérelmezők által közölt ténybeli körülményeket a Törvényszék T-44/07. sz., Kaučuk kontra Bizottság ügyben 2011. július 13-án hozott ítélete (EBHT 2011., II-4601. o.), T-45/07. sz., Unipetrol kontra Bizottság ügyben 2011. július 13-án hozott ítélete (EBHT 2011., II-4629. o.) és T-53/07. sz., Trade-Stomil kontra Bizottság ügyben 2011. július 13-án hozott ítélete (EBHT 2011., II-4657. o.) keretében, amely ítéleteket a vitatott határozat három másik címzett társasága, azaz a Kaučuk, az Unipetrol a.s. és a Stomil által benyújtott kereseteket követően hozták, és e körülmények e határozat e társaságokra vonatkozó részének teljes megsemmisítéséhez vezettek.

64 A Bizottság úgy érvel, hogy a szóban forgó jogsértést számos bizonyíték alapján állapították meg, amelyek közül csak néhányat vitattak a Törvényszék előtt. Azon tény, hogy ez utóbbi a Bayer által tett nyilatkozatnak nagyobb bizonyító erőt tulajdonított, mint más nyilatkozatoknak, azzal függ össze, hogy e nyilatkozatot megerősítették az ügy iratainak más, a Versalis által nem vitatott elemei. Mindenesetre a Versalis által hivatkozott nyilatkozatok nem kérdőjelezhetik meg a többi nyilatkozatot, amelyeken a vitatott határozat alapul, és egyértelmű, hogy e kérdések a tényállás megállapításához tartoznak. Márpedig ez utóbbi nem tartozik a Bíróság felülvizsgálata körébe.

A Bíróság álláspontja

65 Harmadik jogalapjával a Versalis lényegében úgy érvel, hogy a Törvényszék hibát követett el, amikor bizonyos, a Bayer és a Dow nevében tett nyilatkozatoknak különösen nagy bizonyító erőt tulajdonított, miközben más, ugyanezen vállalkozásoktól származó és szintén azok nevében tett nyilatkozatok ellentmondanak ezen előbbi nyilatkozatoknak.

66 Az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy kizárólag a Törvényszék rendelkezik hatáskörrel egyrészről a tények megállapítására – kivéve azt az esetet, amikor a hozzá benyújtott iratokból megállapításainak tárgyi pontatlansága következne –, másrészről pedig e tények értékelésére. A tények

értékelése tehát – amennyiben az eléje terjesztett bizonyítékokat a Törvényszék nem ferdítette el – nem minősül jogkérdésnek, amely, mint ilyen, a Bíróság felülvizsgálata alá tartozna (lásd különösen a fent hivatkozott Legris Industries kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 51. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

67 A jelen ügyben a Versalis nem alapozza állításait arra, hogy az ügy irataiból a Törvényszék megállapításainak tárgyi pontatlansága következne.

68 A bizonyítékok esetleges elferdítését illetően a Versalis azon, a fellebbezésének 35. pontjában hivatkozott előfeltevésből indul ki, miszerint érvelése a Törvényszék általi ilyen elferdítésére „vonatkozik", mivel a Törvényszék a szóban forgó kartell fennállására vonatkozó értékelések során figyelembe veendő körülmények közül figyelmen kívül hagyott a Versalis által előterjesztett jelentős mentő bizonyítékokat.

69 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a megtámadott ítélet 180. és 198. pontjának szövegéből kitűnik, hogy az említett előfeltevés, miszerint a Törvényszék lényegében figyelmen kívül hagyott a Versalis által előterjesztett mentő bizonyítékokat azáltal, hogy bizonyos, a Bayer és a Dow nevében tett nyilatkozatoknak nagyobb bizonyító erőt tulajdonított, téves. A Törvényszék ugyanis az említett 180. és 198. pontban kizárólag azt állapította meg, hogy a Bayer és a Dow alkalmazottainak nyilatkozatai nem bírhatnak „nagyobb" bizonyító erővel, mint a maguk e társaságok által tett nyilatkozatok.

70 Ezenkívül, amint különösen a megtámadott ítélet 180. és 197. pontjából kitűnik, a Törvényszék a tények értékelését nem kizárólag a Bayer és a Dow bizonyos nyilatkozataira, hanem a Shell nyilatkozataira és több okirati bizonyítékra is alapította.

71 Ebből következik, hogy a Versalis valójában magát a tények, a bizonyítékok és az azokra vonatkozó érvek Törvényszék általi értékelését vitatja, és így azt kifogásolja, hogy a Törvényszék nem tekintette elegendőnek a jogsértés hiányának bizonyítása érdekében általa előadott érvelést. Ennélfogva a Versalis azt kívánja elérni, hogy a Bíróság újból értékelje a Törvényszék által megállapított tényeket és az előadott bizonyítékokat, ami a jelen ítélet 66. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat szerint nem tartozik a Bíróság felülvizsgálata körébe.

72 Ennélfogva a Versalis által a fellebbezés harmadik jogalapjának alátámasztására előadott érveket, valamint magát e jogalapot mint elfogadhatatlant el kell utasítani.

A bírságok téves kiszámítását, a jogsértés „különösen súlyosnak" minősítését, az indokolási kötelezettség megsértését, valamint a bírósági felülvizsgálat hiányos elvégzését illetően az uniós jog megsértésére alapított, negyedik jogalapról

A felek érvei

73 Először is a Versalis előadja, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 225. pontjában tévesen állapította meg, hogy „a különösen az árcélok rögzítésére vagy a piaci részesedések felosztására irányuló megállapodások vagy összehangolt magatartások, mint amilyenről a jelen esetben is szó van, önmagukban a jellegüknél fogva „különösen súlyos« jogsértéseknek minősíthetőek, anélkül hogy a Bizottság köteles lenne bizonyítani a jogsértés által a piacra gyakorolt tényleges hatást". A Versalis szerint ugyanis az iránymutatás 1. A. pontjának első bekezdéséből és a Törvényszék ítélkezési gyakorlatából következik, hogy a jogsértés súlyának értékelésekor a Bizottságnak figyelembe kell vennie a jogsértés piacra gyakorolt tényleges hatását, amennyiben e hatás mérhető. Márpedig az első közlés, amelyben a Bizottság e tekintetben – a második közlésben követett megközelítéssel ellentétben – kimerítő elemzést végzett, valamint a keresetlevélhez csatolt tanulmányok azt mutatják, hogy a jelen ügyben e hatás, amely korlátozott volt, ténylegesen mérhető volt.

74 Ezenkívül a Törvényszék ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy a horizontális árkartellek csak „súlyosnak” minősíthetők, illetve csökkentett bírság kiszabását indokolják, amennyiben – amint a jelen esetben is – a piacra gyakorolt káros hatásuk korlátozott.

75 Másodlagosan a Versalis úgy érvel, hogy a Bizottságnak meg kellett volna jelölnie azon egyéb tényezőket, amelyeket figyelembe vett, hogy igazolja a bírság kiindulási összegének a „különösen súlyos” jogsértésekre előírt 20 millió eurós alkalmazandó legalacsonyabb összeget meghaladó növelését. A Törvényszék tehát tévesen alkalmazta a jogot, amikor e kérdésre nem válaszolt.

76 Másodszor a Versalis úgy véli, hogy a Törvényszék nem ítélkezett „ésszerűen és koherensen” a jogsértés súlyának értékelésekor figyelembe vett lényeges tényezőkről. A Törvényszék ugyanis annak állítására szorítkozott, hogy elegendő, hogy a Bizottság e tekintetben megállapította a kifogásolt magatartás önmagában „különösen súlyos” jellegét, és a Törvényszék nem vette figyelembe a jogsértés piacra gyakorolt hatását. A fellebbező azonban adatokkal szolgált a Törvényszék számára, hogy az konkrét vizsgálatot végezzen, úgyhogy a Törvényszék köteles lett volna e vizsgálatot elvégezni, ezen adatokat saját maga értékelni, és ezek alapján levonni azon következtetéseket, amelyek a bírság csökkentése iránti kérelem tekintetében ezen adatokból erednek.

77 Harmadszor a Versalis előadja, hogy a Törvényszék elferdítette a tényeket, mivel nem vette megfelelően figyelembe a jogvita jelentős elemeit. A megtámadott ítélet 229. pontjában ugyanis úgy vélte, hogy „semmi nem támasztja alá, hogy a Bizottság hibát követett el a [vitatott] határozatban, amikor az érintett piacot »legalább« 550 millió euró értékűre becsülte 2001-ben”. Azonban, amint az elsőfokú eljárás ügyirataiból kitűnik, a Bizottság drasztikusan csökkentette az érintett piac teljes értékét, és következésképpen tévesen vélelmezte, hogy a kartell e piac 60%-a helyett annak szinte 90%-ára kiterjedt, amint a második közlésben megjelölte.

78 Az említett 229. pontban szereplő megfontolásokkal ellentétben, amelyek szerint „semmi nem támasztja alá, hogy e számadat téves alulbecslése sérelmes lett volna a [Versalis] számára”, a jogsértésben részt vevő vállalkozások piaci részesedése a jogsértés súlyának értékelésekor esetlegesen releváns tényezők részét képezi. Ezenkívül az állítólagos kartell által érintett piaci részesedést mindenképpen úgy kell tekinteni, hogy az még alatta marad a vitatott határozatban kiszámított piaci részesedésnek, mivel e kartell tagjainak csoportjából kizártak az eredetileg ténylegesen részt vevő vállalkozások közül kettőt, azaz a Kaučukot és a Stomilt.

79 A Bizottság ezzel szemben úgy érvel, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a horizontális árkartellek az uniós versenyjog legsúlyosabb jogsértései közé tartoznak. Különösen a C-534/07. P. sz., Prym és Prym Consumer kontra Bizottság ügyben 2009. szeptember 3-án hozott ítéletből (EBHT 2009., I-7415. o.), valamint a C-272/09. P. sz., KME Germany és társai kontra Bizottság ügyben 2011. december 8-án hozott ítéletből (EBHT 2011., I-12789. o.), továbbá az iránymutatásból következik, hogy az ilyen kartell piacra gyakorolt tényleges hatása nem döntő kritérium a bírság mértékének meghatározásakor, hanem csak a figyelembe vehető tényezők egyike, amennyiben mérhető. Azon tény azonban, hogy a Bizottság a második közlésben eltekintett az érintett piacokon lévő árak alakulására vonatkozó, az első közlésben szereplő elemzéstől, nem jelenti azt, hogy az érintett kartell nem volt hatással a piacra, amely feltevést a fellebbező sem bizonyította.

80 Mindenesetre a Bizottság szerint a piacra gyakorolt konkrét hatások meghatározása csak olyan kiegészítő elem, amely lehetővé tehette volna számára a bírság kiszámításakor a kiindulási összeg növelését.

81 Végül a Törvényszék jogosan nem vette figyelembe a Versalis által benyújtott piaci tanulmányokat, mivel a szóban forgó jogsértést a jellege miatt „különösen súlyosnak” lehetett tekinteni, és az említett tanulmányok hiányos adatokon alapultak. Az érintett piac értékét illetően a Bizottság úgy érvel, hogy a

Törvényszék egyáltalán nem ferdítette el a tényeket, amikor a piacot 2001-ben „legalább” 550 millió euró értékűre becsülte. A jogsértés súlyának értékelésekor a Bizottság egyáltalán nem támaszkodott a részt vevő vállalkozások által ellenőrzött piaci részesedésre.

A Bíróság álláspontja

82 Először is a szóban forgó jogsértés hatásainak relevanciáját illetően emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az uniós versenyjogba ütköző jogsértések súlyát számos tényező alapján kell meghatározni, anélkül hogy létezne kötelezően figyelembe veendő szempontok kötött vagy kimerítő listája (lásd különösen a C-445/11. P. sz., Bavaria kontra Bizottság ügyben 2012. december 19-én hozott ítélet 59. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). Közelebbről, ami a jogsértés piacra gyakorolt tényleges hatását illeti, e hatás nem döntő kritérium a bírságok mértékének meghatározásakor (lásd a fent hivatkozott KME Germany és társai kontra Bizottság hozott ítélet 34. pontját, valamint a C-389/10. P. sz., KME Germany és társai kontra Bizottság ügyben 2011. december 8-án hozott ítélet [EBHT 2011., I-13125. o.] 44. pontját).

83 Ezenkívül a horizontális árkartelleket, illetve a piac felosztására irányuló horizontális kartelleket önmagában a jellegüknél fogva különösen súlyos jogsértéseknek lehet minősíteni, anélkül hogy a Bizottság köteles lenne bizonyítani a jogsértés által a piacra gyakorolt tényleges hatást (lásd különösen a C-654/11. P. sz., Transcatab kontra Bizottság ügyben 2012. december 13-án hozott végzés 42. pontját). Ebben az esetben a jogsértés tényleges hatása csak az egyik tényezőt jelenti, amely – ha mérhető – lehetővé teheti a Bizottság számára, hogy a bírság kiindulási összegét a 20 millió euró lehetséges legalacsonyabb összeghez képest növelje (a fent hivatkozott Prym és Prym Consumer kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 75. pontja).

84 Következésképpen, ha a Törvényszék figyelembe vette volna a szóban forgó jogsértés piacra gyakorolt tényleges hatását, feltéve hogy e hatás valóban mérhető volt, ezt csak mellékesen tette volna. Ezenkívül, mivel az említett jogsértés önmagában különösen súlyos, tényleges hatásának figyelembevétele csak a bírság növeléséhez vezethetett volna. A Versalis által így hivatkozott érv tehát hatástalan (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Prym és Prym Consumer kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 75. pontját, valamint a fent hivatkozott Transcatab kontra Bizottság ügyben hozott végzés 43. és 44. pontját).

85 Másodszor az arra alapított érvet illetően, hogy a Törvényszék nem ítélkezett „ésszerűen és koherensen” a jogsértés súlyának értékelésekor figyelembe vett lényeges tényezőkről, mivel nem vizsgálta meg a Versalis által benyújtott adatokat, nem értékelte saját maga ezen adatokat, és nem vonta le ezek alapján azon következtetéseket, amelyek a bírság csökkentése iránti kérelem tekintetében ezen adatokból erednek, elegendő megállapítani, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 219–233. pontjában részletesen kifejtette azon tényezőket, amelyeket figyelembe vett a jogsértés súlyának értékelésekor. Ezen érv következésképpen megalapozatlan. Kizárólag azon tény, hogy korlátlan felülvizsgálati jogkörében eljárva e tekintetben a Törvényszék is helybenhagyta a Bizottság által a vitatott határozatban elvégzett értékelés több elemét, nem kérdőjelezheti meg e megállapítást (lásd ebben az értelemben a C-89/11. P. sz., E.ON Energie kontra Bizottság ügyben 2012. november 22-én hozott ítélet 133. pontját).

86 Harmadszor azon érvelést illetően, miszerint a Törvényszék eltorzította a tényeket, mivel úgy vélte, hogy semmi nem támasztja alá, hogy a Bizottság hibát követett el, amikor az érintett piacot „»legalább« 550 millió euró értékűre becsülte 2001-ben”, ezen érvelés nem fogadható el.

87 E tekintetben ki kell fejteni, hogy a Versalis nem tudta bizonyítani, hogy a Törvényszéknek a megtámadott ítélet 229. pontjában szereplő megállapítása, miszerint „semmi nem támasztja alá, hogy „az érintett piac értékének] téves alulbecslése sérelmes lett volna a [Versalis] számára”, pontatlan, és azt sem tudta bizonyítani, hogy e megállapítás a tények elferdítésének minősül.

88 A fellebbezés 64. pontjában ugyanis maga a Versalis is megerősíti, hogy a jogsértésben részt vevő vállalkozások piaci részesedése a jogsértés súlyának értékelésekor „esetlegesen” releváns tényezők között szerepel. A Bizottság azonban a szóban forgó jogsértésben részt vevő egyes vállalkozások bírsága differenciált kiindulási összegeinek megállapításakor a vitatott határozat (66) és (467) preambulumbekezdésében éppen nem e vállalkozások piaci részesedéseire, hanem az általuk megvalósított BR- és ESBR-értékesítések összegeire támaszkodott. A Versalis érvelése, miszerint a Bizottság a vitatott határozatban kijavította az érintett piacra vonatkozó becslését a második közlésben említett becsléshez képest, következésképpen hatástalan.

89 Ennélfogva, mivel a negyedik jogalap alátámasztására felhozott érvek egyike sem megalapozott, e jogalapot el kell utasítani.

A Törvényszék előtt hivatkozott tizenkettedik jogalapnak az uniós jog megsértésével való elutasítására alapított, ötödik jogalapról

Az ötödik jogalap arra alapított első részéről, hogy a szorzótényező meghatározása Bizottság általi indokolásának megfelelő jellegét illetően a Törvényszék mérlegelési hibát követett el, továbbá indokolása elégtelen és ellentmondásos

– A felek érvei

90 A Versalis azt kifogásolja, hogy a Törvényszék nem vette megfelelően figyelembe, hogy a Bizottság nem utalt az összes olyan tényezőre, amely az Eni SpA által irányított társaságokat illetően lehetővé tette számára a 2-es szorzótényező meghatározását, és e tekintetben elégtelen és ellentmondásos indokolást adott.

91 A Törvényszék megállapította, hogy az elrettentési tényezőt „nemcsak az érintett vállalkozás egyedi helyzete, hanem számos tényező figyelembevételével kell értékelni”, amint a Bíróság a C-289/04. P. sz., Showa Denko kontra Bizottság ügyben 2006. június 29-én hozott ítéletének (EBHT 2006., I-5859. o.) 23. és 24. pontjában ezt már kimondta. A Törvényszék azonban ellentmondott magának, amikor úgy vélte, hogy a vállalkozások Bizottság által figyelembe vett teljes forgalma és relatív mérete elegendő, és hogy „[vitatott] határozatból nem következik, hogy a Bizottság kifejezetten említett volna más tényezőt”, noha a megtámadott ítélet 249. és 250. pontjában ugyanakkor megállapította, hogy a vitatott határozat szövegében használt, az „adott ügy körülményei” összefoglaló kifejezés nem okozhatott félreértést a Bizottság által figyelembe vett más tényezők fennállását illetően.

92 A Versalis úgy érvel, hogy amikor a Törvényszék a megtámadott ítélet 250. pontjában úgy vélte, hogy „[a]z »adott ügy körülményei« kifejezés érthető úgy, mint amely […] az érintett vállalkozások teljes forgalmára és relatív méretére vonatkozik”, ezen értékelést nem indokolta jogilag megkövetelt módon. E tekintetben nem releváns azon tény, hogy a Bizottság e körülményt a tárgyaláson megerősítette.

93 A Bizottság szerint a Törvényszéknek a megtámadott ítélet 250. pontjában foglalt érvelése világos és kifogástalan. A vitatott határozat egyetlen eleme sem utal arra, hogy a Bizottság az érintett vállalkozások teljes forgalmán és relatív méretén kívül figyelembe vett volna más tényezőket is.

– A Bíróság álláspontja

94 Először is a fent hivatkozott Showa Denko kontra Bizottság ügyben hozott ítéletre való hivatkozást illetően meg kell állapítani, hogy a Versalis ezen ítéletet tévesen értelmezi. A Bíróság ugyanis, amikor az említett ítélet 23. pontjában megállapította, hogy az elrettentési tényezőt nem csak az érintett vállalkozás sajátos helyzete, hanem számos tényező figyelembevételével kell értékelni, a Geelhoed főtanácsnok által ezen ügyben ismertetett indítvány 53–55. pontjára hivatkozott, aki lényegében

kiemelte, hogy az elrettentést célzó szorzótényező nem csak az „általános elrettentésre” irányulhat, amely alatt olyan intézkedés értendő, amely általában véve minden társaságnak a szóban forgó jogsértés elkövetésétől való elriasztását szolgálja, hanem a „különös elrettentésre” is, hogy a konkrét jogsértőt eltántorítsa attól, hogy a jövőben újból jogsértést kövessen el. Így a Bíróság ezen ítéletben csak azt erősítette meg, hogy a Bizottság nem köteles értékelését azon tényezőkre korlátozni, amelyek kizárólag az érintett vállalkozás sajátos helyzetével függnek össze.

95 A Bíróság azonban nem mondta ki, hogy a Bizottság, illetve adott esetben a Törvényszék az elrettentést célzó szorzótényező megállapításakor mindenképpen köteles figyelembe venni az érintett vállalkozások teljes forgalmán és relatív méretén kívül más tényezőket is.

96 Ezzel összefüggésben másodszor meg kell állapítani, hogy a Bizottság által az elrettentést célzó szorzótényező megállapításakor figyelembe vett kritériumok, azaz az érintett vállalkozások relatív mérete és teljes forgalma, a vitatott határozat (474) és (475) preambulumbekezdéséből világosan kitűnik. Amint a Törvényszék a megtámadott ítélet 250. pontjában jogosan állapította meg, e következtetést nem kérdőjelezheti meg azon tény, hogy a Bizottság az „adott ügy körülményeire” is utalt, mivel a vitatott határozatból nem következik, hogy a Bizottság kifejezetten hivatkozott volna a már említettektől eltérő tényezőkre is, és hogy az „adott ügy körülményei” kifejezést úgy kell érteni, mint amely éppen az érintett vállalkozások teljes forgalmára és relatív méretére vonatkozik.

97 Az elrettentést célzó szorzótényező megállapításakor alkalmazott kritériumokra vonatkozó indokolást illetően meg kell állapítani, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 242–250. pontjában részletesen megindokolta az e tekintetben elvégzett értékeléseit. Ezen indokolást semmilyen ellentmondás vagy téves jogalkalmazás nem jellemzi, és az állandó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően abból világosan és egyértelműen kitűnik a Törvényszék érvelése oly módon, hogy az lehetővé teszi a Versalis számára, hogy megismerje a hozott határozat indokait, és a Bíróságnak, hogy a bírósági felülvizsgálatot gyakorolja (lásd ebben az értelemben különösen a C-202/07. P. sz., France Télécom kontra Bizottság ügyben 2009. április 2-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-2369. o.] 29. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

98 Az ötödik jogalap első része következésképpen nem megalapozott.

Az ötödik jogalap arra alapított második részéről, hogy az egyenlő bánásmód elvének Bizottság általi megsértését illetően a Törvényszék mérlegelési hibát követett el, továbbá indokolása elégtelen és ellentmondásos

– A felek érvei

99 A Versalis úgy érvel, hogy a Bizottság, mivel úgy döntött, hogy a bírság kiszámításához számtani módszert alkalmaz, kötve van e módszer lényegi szabályaihoz, kivéve ha a kartell valamennyi tagja tekintetében kifejezett magyarázatot ad. A Törvényszék a T-236/01., T-239/01., T-244/01-T-246/01., T-251/01. és T-252/01. sz., Tokai Carbon és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. április 29-én hozott ítéletében (EBHT 2004., II-1181. o.) elismerte, hogy sérült az egyenlő bánásmód elve abban az esetben, amikor valamely vállalkozás esetében 1,25-ös szorzótényezőt, egy másik vállalkozás esetében pedig 2,5-ös szorzótényezőt állapítottak meg, noha az egyikük forgalma csak kétszerese volt a másik forgalmának. Ezen ítélet világosan megállapítja a forgalom növekedése és a szorzótényező növelése közötti közvetlen kapcsolat fennállását. Márpedig a Törvényszék a megtámadott ítéletben eltért ezen elvektől.

100 A fellebbező szerint a szóban forgó jogsértésben részt vevő vállalkozások forgalmára tekintettel a Törvényszéknek – az egyenlő bánásmód elve és az arányosság elve tiszteletben tartásának biztosítása érdekében, valamint egyidejűleg a 3-nál nagyobb szorzótényező alkalmazásának elkerülése érdekében – a Bayer esetében nem 1,5-ös, hanem 1,25-ös szorzótényezőt kellett volna alkalmaznia,

következésképpen olyan szorzótényezőt, amely alatta marad az összes többi érintett vállalkozás esetében alkalmazottnak, azaz a Dow esetében alkalmazott 1,33-as, az EniChem esetében alkalmazott körülbelül 1,66-os és a Shell esetében alkalmazott 3-as szorzótényezőnek. A Törvényszéknek a megtámadott ítélet 251. pontjában foglalt állítása, miszerint „az következik a [vitatott] határozatból, hogy az EniChemmel szemben alkalmazott szorzót a Dow esetében megállapított szorzó alapján, nem pedig a Shell tekintetében alkalmazott szorzók alapján számolták ki”, hatástalan, mivel az egyenlő bánásmód elvét ugyanazon kartell valamennyi tagjára alkalmazni kell.

101 A Bizottság úgy véli, hogy a fellebbező semmilyen téves jogalkalmazást nem bizonyít, hanem inkább egy másik számtani módszert javasol, amely az ő esetében alacsonyabb szorzótényező alkalmazásához vezetne. Mivel e kérelem a többi vállalkozással szemben kiszabott bírságokat is érinti, elfogadhatatlan. Ezenkívül a Bizottság a C-283/98. P. sz., Mo och Domsjö kontra Bizottság ügyben 2000. november 16-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-9855. o.) 47. pontjára hivatkozik, amely szerint a Bizottság nem foszthető meg mérlegelési jogkörétől számtani képletek kizárólagos és mechanikus alkalmazásával. Azon döntése, hogy nem alkalmaz 3-nál nagyobb szorzótényezőket, amivel a Versalis – úgy tűnik – egyetért, a szorzótényezők bizonyos fokozatos csökkenését eredményezi a vállalkozások méretéhez képest, amely fokozatos csökkenésből egyébként a fellebbezőnek jelentős haszna származott.

– A Bíróság álláspontja

102 Az ítélkezési gyakorlat szerint az elrettentő hatás címén alkalmazott szorzótényezőnek, valamint a kérdéses vállalkozás mérete és összesített forrásai ezzel összefüggésben való figyelembevételének célja az említett vállalkozásra kifejteni kívánt hatásban áll, mivel a szankció különösen a vállalkozás fizetőképességére tekintettel nem lehet elhanyagolható (lásd ebben az értelemben különösen a C-413/08. P. sz., Lafarge kontra Bizottság ügyben 2010. június 17-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-5361. o.] 104. pontját, valamint a C-421/11. P. sz., Total és Elf Aquitaine kontra Bizottság ügyben 2012. február 7-én hozott végzés 82. pontját).

103 Szintén az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogköre keretében a bírságok összegének megállapítását illetően nem foszthető meg mérlegelési jogkörétől kizárólag az érintett vállalkozások forgalmára alapított aritmetikai számítási módszer kizárólagos és mechanikus alkalmazásával (lásd ebben az értelemben különösen a fent hivatkozott Mo och Domsjö kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 47. pontját). A megfelelő bírság megállapítása nem lehet a forgalomra alapozott egyszerű aritmetikai számítás eredménye (lásd ebben az értelemben a 100/80-103/80. sz., Musique Diffusion française és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1983. június 7-én hozott ítélet [EBHT 1983., 1825. o.] 121. pontját, valamint a C-189/02. P., C-202/02. P., C-205/02. P–C-208/02. P. és C-213/02. P. sz., Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. június 28-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-5425. o.] 243. pontját).

104 A valamely kartellben részt vevő vállalkozásokra kiszabott bírságok kiszámítása során az érintett vállalkozások közötti eltérő bánásmód tehát szorosan hozzátartozik az e területen a Bizottságra ruházott hatáskör gyakorlásához. Mérlegelési mozgástere keretében ugyanis a Bizottságnak e vállalkozások sajátos magatartása és jellemzői alapján kell egyéniesítenie a szankciót annak érdekében, hogy minden esetben biztosítsa az uniós versenyszabályok teljes érvényesülését (a C-564/08. P. sz., SGL Carbon kontra Bizottság ügyben 2009. november 12-én hozott ítélet 43. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

105 A jelen ítélet 102. pontjában említett ítélkezési gyakorlat alapján ugyanis a Bizottságnak főleg arra kell ügyelnie, hogy a szankció különösen az érintett vállalkozások fizetőképességére tekintettel ne legyen „elhanyagolható”, ami azonban nem követeli meg, hogy valamely, a kartell többi tagjához képest különösen nagy forgalommal rendelkező vállalkozással szemben szigorúan az e vállalkozás forgalma és az érintett kartellben részt vevő összes többi vállalkozás forgalma közötti arány alapján növelt bírságot kelljen kiszabni. Ez esetben ugyanis a kartell legnagyobb vállalkozásaival szemben kiszabott és ilyen

számítási módszer szerint növelt bírságok kétségtelenül alkalmasak lennének kellő elrettentő hatás kifejtésére, fennállna azonban a veszélye annak, hogy a konkrétan elkövetett jogsértés súlyára tekintettel aránytalanok lennének, amikor – amint a jelen ügyben is – az érintett vállalkozások forgalma között jelentős különbség van.

106 E megfontolásokra tekintettel nem kifogásolható, hogy a Törvényszék lényegében helybenhagyta a Bizottság által követett megközelítést, amely elrettentés céljából a Versalis esetében 2-es, a Shell esetében pedig 3-as szorzótényezőt állapított meg, mivel e megközelítés nem kíván a legnagyobb vállalkozásokkal szemben elrettentés céljából aránytalan szorzótényezőket alkalmazni, amely vállalkozásokkal szemben kizárólag a forgalmuk és a kisebb méretű vállalkozások forgalma közötti számtani arány alapján elrettentés céljából elméletileg jóval nagyobb szorzótényezőket lehetett volna alkalmazni.

107 Amennyiben a Versalis e tekintetben úgy érvel, hogy a Bizottság, mivel úgy döntött, hogy valamely bírság kiszámításához számtani módszert alkalmaz, annak lényegi szabályaihoz kötve van, elegendő megállapítani, hogy a jelen ügyben a Bizottság nem választott ilyen módszert. Ezen tény, amelyet egyébiránt a tárgyaláson a Bizottság is megerősített, lényegében kitűnik a vitatott határozatból, amelyben a Bizottság a (474) preambulumbekezdésben kifejezetten kiemelte, hogy az érintett vállalkozások forgalma között jelentős különbség van.

108 A Törvényszék által adott indokolás állítólagos elégtelenségét illetően meg kell állapítani, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 251. pontjában az elrettentést célzó szorzótényező megállapításához releváns valamennyi kritériumot megemlítette. Noha a Törvényszék a Versalis és a Shell közötti állítólagos eltérő bánásmódot illetően annak megállapítására szorítkozik, hogy „az EniChemmel szemben alkalmazott szorzót a Dow esetében megállapított szorzó alapján, nem pedig a Shell tekintetében alkalmazott szorzók alapján számolták ki”, e megállapítás önmagában kétségtelenül igen tömör, azonban a Törvényszék által ugyanezen pontban tett pontosítással összefüggésben értelmezendő, miszerint a Bizottság „mérlegelési jogkörrel rendelkezik a bírság összegének megállapítása során, és nem köteles pontos matematikai képletet használni”.

109 A Törvényszék ezen utolsó megállapításaira tekintettel a Versalist nem lehetett félrevezetni azon lényegi megfontolásokat illetően, amelyek alapján a Törvényszék lényegében helybenhagyta az elrettentési tényező Bizottság általi értékelését, mivel e megfontolások, amint a jelen ítélet 102–106. pontjából kitűnik, helyesnek bizonyultak. Ennélfogva nem lehet megállapítani a megtámadott ítélet e tekintetben való indokolásának elégtelenségét sem.

110 Következésképpen meg kell állapítani, hogy a fellebbezés ötödik jogalapjának második része megalapozatlan, és e jogalapot teljes egészében el kell utasítani.

Az arra alapított hatodik jogalapról, hogy a Törvényszék megsértette és tévesen alkalmazta az uniós jogot, valamint a megtámadott ítélettel megsértette az indokolási kötelezettséget, amikor a keresetlevél néhány mellékletét elfogadhatatlannak nyilvánította

A felek érvei

111 A Versalis lényegében úgy véli, hogy a vitatott határozat „Kartelltalálkozókról” című 4.3. szakaszára vonatkozó érvének mint elfogadhatatlannak az elutasítása e határozat részei címének és a keresetlevél „E. szakaszát” alkotó részek címeinek a Törvényszék általi formális összehasonlításán alapul. E keresetlevél 54–56. pontja megemlítette és összefoglalta a keresetlevél mellékleteinek tartalmát, és az így felhozott érv elég világosan kitűnik magából a keresetlevél szövegéből.

112 Ezenkívül az említett mellékletek, amelyek konkrét részeit megemlíti az említett keresetlevél 61., 62., 64., 94. és 121. pontja, semmilyen jogi érvet nem tartalmaznak. A Törvényszék tehát tévesen állapította meg, hogy az ugyanezen mellékletekben szereplő elemek „nem felel[nek] meg a Bíróság alapokmánya 21. cikkében, valamint [a Törvényszék] eljárási szabályzat[a] 44. cikke 1. §-ának c) pontjában megfogalmazott követelményeknek”, és hogy „nem a Törvényszéknek kell a mellékletekben megkeresnie és azonosítania […] a jogalapokat [és érveket]”. Mindenesetre e tekintetben az ítéletet az indokolási kötelezettség megsértésével hozták.

113 Nem relevánsak tehát a megtámadott ítélet 169. pontjában foglalt megfontolások sem, amelyek szerint a Versalis nem pótolhatja a keresetlevél hiányosságát azzal, hogy „a válasz szakaszában előad bizonyos […] ténybeli vagy jogi adatokat, vagy hogy a […] melléklet[ek]re hivatkozik, illetve azzal, hogy új mellékleteket csatol a válaszhoz”. Azon tény következtében viszont, hogy a Törvényszék e mellékleteket elfogadhatatlannak nyilvánította, a Versalis számára lehetetlenné vált, hogy saját érdekében jelentős mentő bizonyítékokra hivatkozzék.

114 A Bizottság szerint a szóban forgó mellékletek elutasítását illetően a megtámadott ítélet megfelel a Törvényszék és a Bíróság ítélkezési gyakorlatának. A Törvényszék alaposan megvizsgálta valamennyi, a keresetlevélben – akárcsak röviden és tömören is – előadott érvet. A Törvényszék viszont jogosan utasította el a keresetlevél 54–56. pontjában szereplő általános utalást a mellékletekre, valamint azt, hogy a fellebbező megpróbálta a keresetlevél hiányosságait késedelmesen orvosolni.

A Bíróság álláspontja

115 Mindenekelőtt – amint a Törvényszék a megtámadott ítélet 161. pontjában tette – emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság alapokmányának 21. cikke és a Törvényszék eljárási szabályzata 44. cikke 1. §-ának c) pontja értelmében minden keresetlevélnek tartalmaznia kell a jogvita tárgyát és a felhozott jogalapok rövid ismertetését. A kereset elfogadhatóságához az szükséges, hogy azok a lényeges ténybeli és jogi körülmények, amelyeken a kereset alapul, legalább röviden, de összefüggően és érthetően kitűnjenek magából a keresetlevélnek a szövegéből. Míg a keresetlevél szövegének egyes pontjait ugyan alátámaszthatják és kiegészíthetik a csatolt iratok meghatározott részeire történő hivatkozások, a más, akár a keresetlevélhez mellékelt iratokra való általános hivatkozás nem pótolhatja a jogi érvelés azon lényegi elemeinek hiányát, amelyeknek a fent említett rendelkezések szerint a keresetlevélben kell szerepelniük. Amint a Törvényszék az említett ítélet 162. pontjában hangsúlyozta, hasonló követelmények érvényesülnek valamely jogalap alátámasztására felhozott érv tekintetében is.

116 Ezt követően meg kell állapítani, hogy a Törvényszék az így említett szabályra tekintettel mint elfogadhatatlant elutasította a vitatott határozat „Kartelltalálkozókról” című 4.3. szakaszára vonatkozó érvet. A Törvényszék ugyanis megállapította, hogy ezen érv jogi és ténybeli szempontból kizárólag a keresetlevél bizonyos mellékleteiben került kifejtésre.

117 E tekintetben először is meg kell állapítani, hogy a Versalis a hatodik jogalapjával – amint e jogalap címéből és a fellebbezés 98. pontjából kitűnik – „a keresetlevél bizonyos mellékletei elfogadhatatlanságának megállapítását” vitatja. Márpedig a Törvényszék nem a szóban forgó mellékleteket nyilvánította elfogadhatatlannak, amint a fellebbező állítja, hanem azon érvet, amely – több más elemmel együtt – kizárólag e mellékletekben szerepelt. E tekintetben a Versalis tehát tévesen értelmezi a megtámadott ítéletet.

118 Azon tényt, hogy a Versalis a megtámadott ítélet érintett részét így értelmezi, megerősíti a fellebbezés 94. pontjában szereplő, esetlegesen félrevezető érvelés, miszerint a szóban forgó érv Törvényszék általi elutasítása a vitatott határozat részei címének és a keresetlevelének érintett szakaszát alkotó részek címeinek „formális” összehasonlításán alapul. A Törvényszék ugyanis nem azzal az indokkal utasította el ezen érvet, hogy annak nem adtak megfelelő címet, hanem azért, mert az magában a

keresetlevélben nem szerepelt. Azon tényt, hogy ezenkívül az érintett érvnek megfelelő cím nem szerepelt a keresetlevélben, a Törvényszék a megtámadott ítélet 167. pontjában csak a teljesség kedvéért említette meg.

119 Végül a keresetlevélnek a megtámadott ítélet 165. pontjában bemutatott 54–56. pontját, valamint a vonatkozó feljegyzéseket illetően, amelyek a Versalis szerint megemlítették és összefoglalták a szóban forgó mellékletek tartalmát, meg kell állapítani, hogy az e pontokban és az e feljegyzésekben szereplő fejtegetésekből semmilyen konkrét jogi vagy ténybeli érv nem vonható le. A Törvényszék megállapítása, miszerint a vitatott határozat 4.3. szakaszára vonatkozó lényeges jogi és ténybeli elemek nem szerepelnek a keresetlevélben, következésképpen megalapozott.

120 Ebből következik, hogy a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor a megtámadott ítélet 170. pontjában elfogadhatatlannak nyilvánította a Versalisnak a vitatott határozat 4.3. szakaszára vonatkozó érvét. Ennélfogva a fellebbezés hatodik jogalapját el kell utasítani.

121 Következésképpen, mivel a Versalis által fellebbezésének alátámasztására felhozott jogalapok egyike sem megalapozott, a fellebbezést teljes egészében el kell utasítani.

A csatlakozó fellebbezésről

Az okafogyottsági kifogásról

122 A tárgyaláson a Versalis a Bizottság csatlakozó fellebbezésével szemben okafogyottsági kifogást hozott fel arra hivatkozva, hogy a Bizottságnak már nem fűződik érdeke az eljáráshoz. A Bizottság ugyanis a megtámadott ítélet kihirdetését követően arról tájékoztatta a fellebbezőt, hogy a Versalis visszaesését érintő részében újra kívánja indítani a vizsgálatot annak érdekében, hogy új kifogásközlést fogadjon el.

123 E kifogás nem megalapozott.

124 E tekintetben először is emlékeztetni kell arra, hogy az eljáráshoz fűződő érdeknek az eljárás során való megszűnése főszabály szerint nincs hatással az elfogadhatóságra, a bíróság azonban kimondhatja, hogy az eljárás okafogyottá vált (lásd ebben az értelemben a C-183/08. P. sz., Bizottság kontra Provincia di Imperia ügyben 2009. március 5-én hozott végzés 31. pontját).

125 A jelen ügyben azonban a Bizottság, amint a tárgyaláson helyesen érvelt, megőrizte eljáráshoz fűződő érdekét, mivel a Versalisszal szemben a vitatott határozatban kiszabott, a határozat meghozatalának időpontjától kezdve kamatokkal növelt pénzügyi szankció továbbra is létezik abban az esetben, ha a Bíróság a Bizottság csatlakozó fellebbezésének helyt ad, amiről nem lehetne beszélni abban az esetben, ha a Bizottság új határozatot hozna. Így hasonló összefüggésben a Bíróság már megállapította, hogy azon tény, hogy a Bizottság rendelettervezetet készít elő annak érdekében, hogy megfeleljen a Törvényszék határozatának, önmagában nem jár azzal, hogy a Bizottság teljesen elveszítette volna a fellebbezés benyújtásához fűződő érdekét (lásd ebben az értelemben a C-248/99. P. sz., Franciaország kontra Monsanto és Bizottság ügyben 2002. január 8-án hozott ítélet [EBHT 2002., I-1. o.] 31. pontját).

126 E körülmények között a Versalis által felhozott kifogás nem fogadható el.

Az egyetlen jogalapról

A felek érvei

127 Csatlakozó fellebbezésének alátámasztására a Bizottság az EUMSZ 101. cikkel összefüggésben értelmezett EUMSZ 296. cikk megsértésére, a Bizottság érdekeit sértő eljárási hibákra és a kontradiktórius eljárás elvének megsértésére alapított, egyetlen jogalapot hoz fel. A megtámadott ítélet tévesen ítélte elégtelennek az Eni SpA-val és a Versalisszal szemben a visszaesés mint súlyosító körülmény bizonyítása érdekében a vitatott határozatban szereplő elemeket.

128 A Bizottság először is emlékeztet arra, hogy a második közlés (430) preambulumbekezdésében közölte, hogy súlyosító körülményként figyelembe kívánja venni a már megállapított korábbi jogsértéseket, és kifejezetten megemlítette, hogy az „Eni" részt vett a polipropilén-határozatban és a PVC II-határozatban egyértelműen megállapított jogsértésekben. A Versalis a Bizottság előtti eljárásban e tekintetben nem foglalt állást. A Versalis először az első fokon benyújtott keresetlevelében érvelt egyrészről úgy, hogy a korábbi jogsértések elkövetője és a jelenlegi jogsértésben részt vevő személy nem azonos, mivel a szóban forgó tevékenységi ágazatok különböző termékekre és piacokra vonatkoznak, és azokat már az említett határozatok elfogadása előtt átruházták, másrészről pedig, hogy a cégcsoportnak a korábbi versenyügyekben érintett vállalkozása az EniChem SpA volt.

129 A Versalis azonban sosem állította, hogy a polipropilén-határozatban és a PVC II-határozatban szankcionált társaságok nem álltak az „ENI-csoport" irányítása alatt. A Bizottság úgy véli, hogy e határozatokban a bírságot, ha akarta volna, ugyanazon anyavállalattal, azaz az Eni SpA-val szemben szabhatta volna ki, amely kizárólagosan irányította az említett határozatok címzett társaságait, az EniChem SpA-t és az Anic SpA-t. A Törvényszék a T-203/01. sz., Michelin kontra Bizottság ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítéletében (EBHT 2003., II-4071. o.) megerősítette, hogy a Bizottság ilyen körülmények között helyesen állapíthatja meg, hogy ugyanazon vállalkozást ugyanolyan típusú jogsértésért már elmarasztalták.

130 A Törvényszék a visszaeséssel kapcsolatban nem tett fel írásbeli kérdéseket a feleknek, és a tárgyaláson sem kért felvilágosítást a tényekről. A megtámadott ítélet tehát teljesen váratlanul semmisítette meg részben a vitatott határozatot az indokolási kötelezettség állítólagos megsértése alapján. Ennélfogva a megtámadott ítélet sérti az EUMSZ 101. cikkel összefüggésben értelmezett EUMSZ 296. cikket. A Törvényszék tévesen határozta meg az indokolási kötelezettség célját és terjedelmét. Ezenkívül a Bizottság szerint a Törvényszék megközelítése súlyosan sérti a kontradiktórius eljárás elvét, következésképpen a Bizottság érdekeit sértő eljárási hibát tartalmaz.

131 A Bizottság hangsúlyozza, hogy a jogi aktus indokolását különösen annak összefüggéseire figyelemmel kell értékelni. A Bíróság a C-42/01. sz., Portugália kontra Bizottság ügyben 2004. június 22-én hozott ítéletének (EBHT 2004., I-6079. o.) 66. pontjában így elegendőnek ítélte a címzettnek jól ismert összefüggésben hozott határozatban foglalt rövidített indokolást. Ezenkívül a Bizottság szerint a Törvényszéknek lehetőséget kellett volna adnia arra, hogy a Bizottság tisztázza és pontosítsa indokolását, amint a Törvényszék a T-103/08. sz., Versalis és Eni kontra Bizottság ügyben 2012. december 13-án hozott ítéletének alapjául szolgáló ügyben is tette.

132 A Bizottság szerint a vitatott határozat (366)–(373) preambulumbekezdése egyértelműen bizonyítja a PVC II-határozat címzett vállalkozása és a jelen ügyben szóban forgó jogsértésben részt vevő vállalkozás közötti folytonosságot. Következésképpen a Bizottság a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezését kéri annyiban, amennyiben a Törvényszék részben megsemmisítette a vitatott határozatot a visszaesésnek mind a polipropilén-határozattal kapcsolatban, mind pedig a PVC II-határozattal kapcsolatban való megállapítását illetően, illetve mindenesetre annyiban, amennyiben az említett határozat Törvényszék általi megsemmisítése a visszaesésnek a PVC II-határozattal kapcsolatban való megállapítására irányul.

133 A Versalis ezzel szemben először is úgy érvel, hogy a Bizottságnak a különösen a fent hivatkozott Versalis és Eni kontra Bizottság ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyre alapított érvei pusztán ténybeli jellegűek. Ezen érvek sem a vitatott határozatban, sem pedig a Bizottság által a Törvényszékhez benyújtott dokumentumokban nem szerepeltek, tehát elfogadhatatlanok.

134 Másodszor a fellebbező előadja, hogy létrehozása az 1989-es évre nyúlik vissza, vagyis amikor a polipropilén-határozatban és a PVC II-határozatban szankcionált magatartások már sok éve befejeződtek, és miután az érintett tevékenységeket harmadik társaságokra átruházták, illetve e tevékenységekkel közös vállalatokat bíztak meg. Semmilyen gazdasági és működésbeli folytonosság nem áll tehát fenn az említett tevékenységek és a 2002. január 1-jén egy „EniChem SpA” nevű társaság – amely nem a PVC II-határozatban említett EniChem SpA társaság – által a fellebbezőre ruházott tevékenység között. A csoport anyavállalata a korábbi határozatok tárgyát képező időszakban az Ente Nazionale Idrocarburi, azaz egy közjogi szervezet, nem pedig az Eni SpA volt.

135 Harmadszor a Versalis úgy érvel, hogy azon tény, hogy a Bizottság egyszerűen annak elméleti lehetőségére hivatkozik, hogy a polipropilén-határozat és a PVC II-határozat tárgyát képező jogsértések annak idején az említett anyavállalatnak voltak betudhatók, a leányvállalatainak tőkéjében 100%-os részesedéssel rendelkező anyavállalatnak a leányvállalatai múltbeli magatartásáért való felelősségére vonatkozó megdönthetetlen vélelem felállításához vezet. Ezenkívül a Bizottságnak az e határozatok elfogadásakor a Bizottság által alkalmazott kritérium szerint bizonyítania kellett volna, hogy a szóban forgó anyavállalat az Anic SpA-ra és az EniChem SpA-ra meghatározó befolyást gyakorolt, amit sem e határozatokban, sem pedig a vitatott határozatban nem tett meg.

136 Ezenkívül a korábbi határozatok elfogadásakor nem állapították meg az Eni SpA felelősségét az Anic SpA és az EniChem SpA magatartásáért, tehát e tekintetben az Eni SpA-t sosem hallgatták meg.

137 Negyedszer az általa és az Eni SpA által a közigazgatási eljárás során tanúsított magatartást illetően a Versalis úgy érvel, hogy különösen a tárgyaláson márpedig vitatta a visszaesés megállapítását. Mindenesetre nem volt köteles arra, hogy a második közléssel kapcsolatban észrevételeket tegyen. A fent hivatkozott Portugália kontra Bizottság ügyben hozott ítélet ezzel összefüggésben nem releváns, mivel a Bíróság ezen ítéletben megerősítette, hogy a Bizottság csak akkor adhat rövidített indokolást, ha az olyan kérdésekre vonatkozik, amelyekkel kapcsolatban az ellenérdekű fél nem szolgált információval, annak ellenére, hogy e tekintetben kifejezett kötelezettsége állt fenn. Márpedig a jelen ügyben ilyen kötelezettség nem áll fenn.

138 Ötödször a kontradiktórius eljárás elvének állítólagos megsértését illetően a Versalis előadja, hogy nem terjesztette elő késedelmesen az érveit, és hogy a Törvényszék által szankcionált hiba az érdemi indokolást érintette, olyannyira, hogy az a bírósági eljárás során nem volt orvosolható. Mindenesetre valamely határozat indokolását ugyanakkor kell közölni az érintettel, mint a sérelmet okozó határozatot, és az indokolás nem hozható helyre az uniós bíróságok előtti eljárás során. A Bizottság által felhozott érv ennélfogva nem megalapozott.

A Bíróság álláspontja

139 Először is emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 296. cikk által megkövetelt indokolást a szóban forgó aktus jellegéhez kell igazítani, továbbá abból világosan és egyértelműen ki kell tűnnie a jogi aktust kibocsátó intézmény érvelésének, oly módon, hogy az lehetővé tegye az érintettek számára a meghozott intézkedés indokainak megismerését, az illetékes bíróság számára pedig a felülvizsgálati jogköre gyakorlását (lásd a C-628/10. P. és C-14/11. P. sz., Alliance One International és Standard Commercial Tobacco kontra Bizottság és Bizottság kontra Alliance One International és társai egyesített ügyekben 2012. július 19-én hozott ítélet 72. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

140 Így valamely határozattal kapcsolatosan a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy az ilyen határozat indokolására vonatkozó kötelezettség célja – a bírósági felülvizsgálat lehetővé tételén felül – az érintett részére elegendő tájékoztatás biztosítása annak eldöntéséhez, hogy a határozat adott esetben szenved-e valamely, az érvényességének vitatását lehetővé tevő hibában (a fent hivatkozott Alliance One International és Standard Commercial Tobacco kontra Bizottság és Bizottság kontra Alliance One International és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 73. pontja, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

141 Az indokolást tehát főszabály szerint ugyanakkor kell közölni az érintettel, mint a neki sérelmet okozó határozatot. Az indokolás hiányát nem orvosolhatja azon tény, hogy az érintett az uniós bíróságok előtti eljárás során megismeri a határozat indokolását (lásd különösen a fent hivatkozott Alliance One International és Standard Commercial Tobacco kontra Bizottság és Bizottság kontra Alliance One International és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 74. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

142 Ebből következik, hogy a Bizottság, amikor az uniós versenyszabályok megsértése miatt valamely társasággal szemben bírságot szab ki, és a bírság kiszámításakor szorzótényezőt alkalmaz azon tény figyelembevétele érdekében, hogy ugyanezen társaság korábban már részt vett a versenyszabályok megsértésében, az említett bírságot kiszabó határozatban köteles olyan magyarázatot adni, amely lehetővé teszi az uniós bíróságok, valamint e társaság számára, hogy megtudhassák, milyen minőségben és milyen mértékben vett részt e társaság a korábbi jogsértésben. Különösen, ha a Bizottság úgy véli, hogy az említett társaság a korábbi jogsértésről szóló határozat címzett vállalkozásának részét képezte, a Bizottságnak jogilag megkövetelt módon kell megindokolnia ezen állítását.

143 A jelen ügyben emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság a második közlés (430) preambulumbekezdésében közölte, hogy figyelembe fogja venni hasonló jogsértések korábbi megállapításait, és e tekintetben a polipropilén-határozatra és a PVC II-határozatra utalt, és közölte, hogy az „ENI” „érintett” volt e határozatokban. Lényegében ugyanezen rövid megállapítás található a vitatott határozat (487) preambulumbekezdésében, ahol a Bizottság egyébiránt megjegyzi, hogy az „Enichem” már címzettje volt az említett határozatoknak. Ezenkívül a vitatott határozat (488) preambulumbekezdése úgy értelmezhető, hogy a Bizottság szerint az EUMSZ 101. cikk értelmében vett ugyanazon vállalkozás volt a polipropilén-határozat és a PVC II-határozat tárgyát képező jogsértések, valamint a vitatott határozatban megállapított jogsértés elkövetője.

144 Márpedig, mivel a polipropilén-határozatot többek között az Anic SpA-nak, a PVC II-határozatot pedig többek között az „EniChem SpA”-nak címezték, meg kell állapítani, hogy a vitatott határozatban adott és az előző pontban említett információk egyáltalán nem teszik lehetővé annak megállapítását, hogy e határozatok milyen minőségben és milyen mértékben érintették a Versalist, amely sem a polipropilén-határozat, sem pedig a PVC II-határozat címzettjei között nem szerepel.

145 Noha a Bizottság úgy érvel, hogy a vitatott határozat (366)–(373) preambulumbekezdése pontosan leírja valamennyi, az „EniChemet” érintő eseményt, ezen elemek azonban csak az Eni-csoporton belül 1996. május 20. és 2002. november 28. között bekövetkezett változásokra vonatkoznak, amint a Törvényszék ezt a megtámadott ítélet 299. pontjában helyesen megállapította. Az említett preambulumbekezdések azonban semmilyen pontosítást nem tartalmaznak a polipropilén-határozat és a PVC II-határozat címzett vállalkozásait alkotó társaságokkal kapcsolatban, továbbá nem említik meg, hogy e társaságok azonosak-e a vitatott határozatban említett társaságokkal – amit a Versalis vitat –, és nem vonatkoznak azon esetleges változásokra sem, amelyek ebben az összefüggésben a polipropilén-határozat elfogadása, azaz 1986. április 23., valamint a PVC II-határozat elfogadása, azaz 1994. július 27., és a vitatott határozatban megállapított jogsértés kezdete, azaz 1996. május 20. között következtek be.

146 Ennélfogva a vitatott határozat e tekintetben elégtelen indokolást tartalmaz.

147 A kontradiktórius eljárás elvének olyan állítólagos megsértését illetően, amely a védelemhez való jog megsértését eredményezte, a jelen ítélet 141. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a Bizottság már a vitatott határozat elfogadásakor köteles volt megfelelő indokolást adni. Nem tűnik tehát úgy, hogy azon bővebb információk, amelyekkel a Bizottság a kontradiktórius eljárás elvének állítólagos megsértése hiányában tudott volna a Törvényszéknek szolgálni, a Törvényszék elé vitt jogvita kimenetelét bárhogyan is befolyásolhatták volna.

148 Azon érvet illetően, miszerint a Versalis vagy az Eni SpA a Bizottság előtti eljárás során nem hivatkozott arra, hogy egyrészről a polipropilén-határozat és a PVC II-határozat, másrészről pedig a vitatott határozat címzettjei nem ugyanazok a személyek, elegendő emlékeztetni arra, hogy az uniós jog egyetlen rendelkezése sem írja elő a kifogásközlés címzettje számára, hogy a közigazgatási eljárás során vitassa az abban szereplő különböző jogi vagy ténybeli elemeket.

149 E körülmények között a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor megállapította, hogy a Bizottság a vitatott határozatban nem szolgáltatott elegendő részletes és pontos bizonyítékot ahhoz, hogy igazolni lehessen, hogy az EUMSZ 101. cikk értelmében vett ugyanazon „vállalkozás” követett el ismét jogsértő magatartást, és következésképpen megsemmisítette a vitatott határozat 2. cikkének c) pontját annyiban, amennyiben az a Versalisszal szemben kiszabott bírság összegét 272,25 millió euróban állapította meg.

150 Ennélfogva, mivel a Bizottság által csatlakozó fellebbezésének alátámasztására felhozott egyetlen jogalap nem megalapozott, e jogalapot el kell utasítani.

A költségekről

151 Eljárási szabályzata 184. cikkének (2) bekezdése értelmében, ha a fellebbezés megalapozatlan, a Bíróság határoz a költségekről. E szabályzat 138. cikkének (1) bekezdése szerint, amely ugyanezen szabályzat 184. cikkének (1) bekezdése értelmében a fellebbezési eljárásban is alkalmazandó, a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte.

152 A fellebbezést illetően a Versalist, mivel pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

153 A csatlakozó fellebbezést illetően a Bizottságot, mivel az általa felhozott egyetlen jogalap elutasításra került, a Versalis kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

1) A Bíróság a fellebbezést és a csatlakozó fellebbezést elutasítja.

2) A Bíróság a Versalis SpA-t kötelezi a fellebbezés költségeinek viselésére.

3) A Bíróság az Európai Bizottságot kötelezi a csatlakozó fellebbezés költségeinek viselésére.

Aláírások